

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2024

Marie Fabiánová

FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

Studijní program: Porodní asistence

Marie Fabiánová

PORODNÍ ASISTENCE V ČESKÉ REPUBLICE

A RAKOUSKU

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Eva Hendrych Lorenzová, Ph.D.

PLZEŇ 2024

POZOR! Místo tohoto listu bude vloženo zadání BP/DP s razítkem. (K vyzvednutí na sekretariátu katedry.) Toto je druhá číslovaná stránka, ale číslo se neuvádí.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval/a samostatně a všechny použité prameny jsem uvedl/a v seznamu použitých zdrojů.

V Plzni dne 31. 3. 2024

.....

Marie Fabiánová

Abstrakt

Příjmení a jméno: Marie Fabiánová

Katedra: Katedra ošetrovatelství a porodní asistence

Název práce: Porodní asistence v České republice a Rakousku

Vedoucí práce: Mgr. Eva Hendrych Lorenzová, Ph.D.

Počet stran – číslované: 48

Počet stran – nečíslované: 27

Počet příloh: 5

Počet titulů použité literatury: 26

Klíčová slova: porodní asistence, porovnání péče s Rakouskem, vzdělávání, historie, rozhovory

Souhrn:

Bakalářská práce pojednává o porodní asistenci v České republice a Rakousku. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část popisuje historický vliv na formování oboru porodní asistence, současné vzdělávání a význam profese porodní asistence jak v České republice, tak u našich rakouských sousedů. Bakalářská práce se dále zaměřuje i na aktuální podobu porodní asistence v České republice a v Rakousku. A jejich komparaci ve vybraných oblastech. Tato část je vypracována na základě odborné literatury a odborných článků. Praktická část bakalářské práce je vystavěna na kvalitativním výzkumu. Výzkumného řešení se zúčastnily dvě porodní asistentky, kdy jedna pochází z Rakouska a druhá z České republiky. Hlavním cílem výzkumné části práce bylo představení oboru porodní asistence z pohledu české a rakouské porodní asistentky a identifikování rozdílů v systému vzdělávání, profese a praxe porodních asistentek v odlišných kulturách.

Abstract

Surname and name: Marie Fabiánová

Department: Nursing and midwifery

Title of thesis: Midwifery in the Czech Republic and Austria

Consultant: Mgr. Eva Hendrych Lorenzová, Ph.D.

Number of pages – numbered: 48

Number of pages – unnumbered: 27

Number of appendices: 5

Number of literature items used: 26

Keywords: midwifery, comparison of care with Austria, education, history, interviews

Summary:

The bachelor thesis deals with midwifery in the Czech Republic and Austria. The thesis is divided into theoretical and practical parts. The theoretical part describes the historical influence on the formation of the field of midwifery, the current education and the importance of the profession of midwifery both in the Czech Republic and in our Austrian neighbours. The bachelor thesis also focuses on the current form of midwifery in the Czech Republic and Austria. And their comparison in selected areas. This part is based on literature and professional articles. The practical part of the bachelor thesis is based on qualitative research. Two midwives participated in the research, one from Austria and the other from the Czech Republic. The main aim of the research part of the thesis was to introduce the field of midwifery from the perspective of Czech and Austrian midwives and to identify differences in the system of education, profession and practice of midwives in different cultures.

Poděkování

Děkuji vedoucí práce Mgr. Evě Hendrych Lorenzové, Ph.D., za laskavé a trpělivé vedení odborné práce a za poskytování rad a podkladů. Dále děkuji participantkám za ochotné a otevřené sdílení jejich zkušeností z praxe a za čas, který mi věnovaly.

OBSAH

ÚVOD	10
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 HISTORIE PORODNÍ ASISTENCE	11
1.1 Předmluva	11
1.2 Starověk.....	11
1.3 Středověk.....	12
1.4 Novověk	13
2 VZDĚLÁVÁNÍ PORODNÍCH ASISTENTEK V ČESKÉ REPUBLICE	15
3 VZDĚLÁVÁNÍ PORODNÍCH ASISTENTEK V RAKOUSKU	17
4 PROFESE PORODNÍ ASISTENTKY V ČESKÉ REPUBLICE	19
4.1 Profesní organizace	19
4.1.1 Unie porodních asistentek – UNIPA.....	19
4.1.2 Česká komora porodních asistentek – ČKPA	19
4.1.3 Česká společnost porodních asistentek – ČSPA	20
4.2 Sociální postavení	20
4.3 Kompetence.....	20
4.4 Finanční ohodnocení	21
5 PROFESE PORODNÍ ASISTENTKY V RAKOUSKU	22
5.1 Profesní organizace	22
5.2 Sociální postavení	22
5.3 Kompetence.....	23
5.4 Finanční ohodnocení	24
6 AKTUÁLNÍ PODOBA PORODNÍ ASISTENCE V ČESKÉ REPUBLICE	25
6.1 Předmluva	25
6.2 Rozdělení péče	25
6.3 Komunitní péče	25
6.4 Témata dnešní doby	26
7 AKTUÁLNÍ PODOBA PORODNÍ ASISTENCE V RAKOUSKU	27
7.1 Předmluva	27
7.2 Rozdělení péče	27
7.3 Komunitní péče	28
7.4 Časopis pro porodní asistentky	29
PRAKTICKÁ ČÁST.....	30
8 FORMULACE PROBLÉMU.....	30
9 CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY/PROBLÉMY	30

9.1	Hlavní cíl.....	30
9.2	Dílčí cíle a výzkumné otázky.....	30
10	CHARAKTERISTIKA SLEDOVANÉHO SOUBORU.....	32
11	METODIKA PRÁCE.....	33
12	ORGANIZACE VÝZKUMU.....	34
13	ZPRACOVÁNÍ DAT.....	35
13.1	Rozhovor číslo 1: Porodní asistentka – Česká republika.....	35
13.2	Rozhovor číslo 2: Porodní asistentka – Rakousko.....	41
	DISKUSE.....	49
	ZÁVĚR.....	58
	SEZNAM LITERATURY.....	59
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	62
	SEZNAM TABULEK.....	66
	SEZNAM ZKRATEK.....	67
	SEZNAM PŘÍLOH.....	69
	PŘÍLOHY.....	70
	Příloha 1 – Informovaný souhlas v českém jazyce.....	70
	Příloha 2 – Informovaný souhlas v německém jazyce.....	71
	Příloha 3 – Otázky k rozhovoru v českém jazyce.....	72
	Příloha 4 – Otázky k rozhovoru v německém jazyce.....	73
	Příloha 5 – Kdo je porodní asistentka dle mezinárodní definice.....	75

ÚVOD

Starodávná profese porodních babiček se v každém státě světa postupně formovala. Historický vliv, ekonomické podmínky a politika státu tak vytvořili rozdíly i ve dvou sousedících státech, jako jsme my a například nedaleké Rakousko. Vzdělávání porodních asistentek, profese i aktuální podoba práce porodních asistentek se tedy může ve dvou státech poměrně lišit i když se nejedná o velký vzdáleností rozdíl a v určité pasáži dějin jsme patřili do jednoho územního celku Rakouska – Uherska.

Dnešní doba přináší lidem velké možnosti k cestování a jazyková vybavenost populace přímo stírá hranice mezi státy. Znalost angličtiny umožňuje domluvit se prakticky všude na světě. A řada lidí se ráda učí i dalším světovým jazykům. Nám se v České republice vyplácí znalost jazyka našich dvou velkých sousedů. Především lidem žijícím v blízkosti hranice a v oblasti Sudet znalost německého jazyka velmi ovlivňuje život. A dotýká se to i našeho oboru porodní asistence, protože již neexistuje spádovost nemocnic. Ženy se tedy mohou uchýlit do porodnice, která nabízí služby dle jejich představ. Páry, které mají jazykové znalosti, bydlí v blízkosti hranice a splní podmínky zdravotního pojištění se mohou rozhodovat i pro opečování během výjimečného a intimního období u našich sousedů a naopak.

V posledních letech se podniká celá řada projektů v rámci zdravotnictví, které by měly propojit sousedící státy a zlepšit tak zdravotnický systém. Vzájemné předávání zkušeností se v řadě jiných oborů ukázalo pro obě země velmi přínosné. A porodní asistence, která momentálně zažívá velký rozvoj, by tedy neměla být pozadu a měla by se pokoušet navazovat vztahy s rakouskými porodními asistentkami a asistenty.

Hlavním cílem práce je zjistit, jaké jsou rozdíly v činnosti porodní asistentky v České republice a v Rakousku. Dále je pak cílem identifikovat silné stránky porodní asistence v České republice a vytvořit doporučení pro porodní asistentky v České republice, které je inspirováno praxí rakouských porodních asistentek. Téma bakalářské práce jsem si vybrala záměrně, protože jsem měla možnost dvakrát během mého bakalářského studia porodní asistence absolvovat praktickou stáž v Horním Rakousku. A odsloužit tak celkově 10 týdnů v porodnici ve velkém týmu rakouských porodních asistentek. Dlouhodobě se také věnuji studiu německého jazyka, který jsem si osvojila během mého ročního studia na německém gymnáziu.

TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE PORODNÍ ASISTENCE

1.1 Předmluva

Archeologické nálezy svědčí o skutečnosti, že již v dobách starověku a středověku byly u nejvyspělejších kultur pomocnice při porodu. To nám sice nedává důkaz, že již existovalo pojmenování profese porodní asistence, spíše je to jeden z mnoha méně zpochybňovaných mýtů o historii našeho oboru porodní asistence (Stiefel, Brendel, Bauer 2020, str. 34).

Pojmenování profese porodní asistence se měnilo v čase, stejně jako kompetence a přístup k povolání. „*Česká porodní bába je výraz starý, vycházející z toho, že povolání vykonávaly ženy zkušené, zralé. Novější označení porodní asistentka (asistere = účastniti se). Termín akušerka, ražený Ostrčilem se neujal*“ (Doležal 2001, str.9).

V průběhu dějin se v německy mluvících zemích také měnilo pojmenování profese porodní asistence. K velkému množství pojmenování přispívá především různorodost dialektů v různých spolkových zemích. Známé jsou pojmenování jako Amm, Ammfrau či Wehemutter což můžeme volně překládat jako matka k strádání či matka kontrakcí. Dále také pojmenování Nabelmutter neboli pupečnicková máma. Mezi starší pojmenování řadíme také noční paní, v němčině Nachtfrau. A v neposlední řadě dnes nejčastěji používané Hebamme (Doležal 2001, str.9).

1.2 Starověk

Významná porodnická tradice porodních asistentek je předávána již od dob řecko-římského starověku (500 př. n. l.-529 n. l.). Texty, které pro ně byly sepsány, jako například slavná Gynaikieia Sorana z Efezu z 1. století n. l., dokládají vysoké postavení antického porodnictví. V době helénismu a Římské říše vykonávaly ženy pozoruhodné lékařské služby, které daleko přesahovaly funkci bylinkářek nebo pomocnic při porodu. Mezi prací porodní báby a porodníka obvykle neexistuje jasná hranice. Často také musí zůstat otevřená otázka, zda řecké či latinské nápisy nebo antické texty označují ženu-lékařku jako porodní asistentku, gynekologickou specialistku nebo "pouhou" porodní bábu (Stiefel, Brendel, Bauer 2020, str. 34).

1.3 Středověk

Historie vzniku profesionálních porodních asistentek sahá až do středověkých měst. Zde se ženy organizovaly cechovním způsobem a staly se součástí regulované lékařské péče o městské obyvatelstvo. Porodní asistentky byly začleněny do hierarchie čestných žen, vrchních porodních asistentek, porodních učednic, předsedkyň a dalších pomocnic. Tyto porodní báby, které se již specializovaly na porodnictví, je třeba odlišit od žen s léčitelstvími schopnostmi, které byly zároveň porodními bábami i takzvanými „*mudrlantkami*“ (Weise Frauen) a kromě poskytování porodnické péče jako sousedské výpomoci léčily i nemoci obecně. Jednalo se o léčitelky, které si své znalosti a dovednosti pravděpodobně předávaly pouze ústně a v historických pramenech o nich nejsou téměř žádné důkazy.

Na počátku 14. století byla ve městech vytvořena funkce městských lékařů, které obsazovali univerzitně vzdělaní lékaři. Znalosti, které jim byly předávány na prvních univerzitách, vycházely výhradně z antických textů. Lékaři, nazývaní také "*knižní lékaři*" neboli Buchärzte, měli kvůli svému převážně teoretickému vzdělání a nulové praxi málo praktických zkušeností. Do konce 15. století dosáhli lékaři ve městech převahy. Pouze porodnictví, gynekologie a pediatrie zůstaly v rukou porodních bab a dalších ženských léčitelek.

Od 16. století však městští lékaři postupně přebírali kontrolní a mocenskou funkci nad porodní bábou v péči o ženy. Díky této kontrolní povinnosti mohli lékaři rozšiřovat své porodnické znalosti skrze porodní báby, které znaly praxi. Následně lékaři psali porodnické knihy (Hebammenbücher) a spisy, které se s vynálezem knihtisku (kolem roku 1440) šířily ve větších nákladech. Kromě starobylé tradice odrážejí i současné porodnické znalosti, ale zároveň je také znehodnocují. Například první učebnice porodnictví „*Der Swangern Frauen und Hebammen Rosengarten*“ (ve volném překladu Růžová zahrada pro těhotné ženy a porodí báby) frankfurtského městského lékaře Eucharia Rößlina, vytištěná německy v roce 1513 a několikrát přeložená, slouží také jako návod pro vznikající porodnické zkoušky. V této knize stojí "*...ich meyn die hebamme alle sampt/Die also kein wissen handt...*" Což ve volném překladu znamená: „...*myslím všechny porodní báby dohromady nemají žádné znalosti...*“.

Toto opovržení vůči porodním asistentkám, které bylo mezi lékaři rozšířené od 16. století, kontrastovalo s vysokým a respektovaným postavením městské porodní báby. Ta byla povolávána jako soudní znalec, aby vynesla rozsudek v případech podezření na těhotenství, potratu, spáchané infanticidy, ale také v případech panenství a impotence. Porodní

báby byly natolik uznávanými znalkyněmi v oboru soudního lékařství, že jejich účast u soudu byla stanovena i v Karolinu, v občanském soudním řádu Karla V. pro královédvorské soudy (1532).

Těhotné ženy, rodící ženy a novorozenci však nebyli jen ve městech. I na vesnicích a v chudých oblastech odpradáva sloužily porodní báby ženám. Tyto porodní asistentky zastávaly oproti městským porodním babám výrazně jiné postavení. Až do konce středověku musela tzv. vesnická porodní asistentka splnit pro provozování porodnictví jen drobné předpoklady. Na venkově, kde byl porod až do 19. století veřejnou událostí, si porodní bábu na mnoha místech vybírala komunita vdaných žen. K úkolům této většinou starší vesnické porodní báby patřily kromě péče o porod a novorozence také rituální složky, nouzový křest nebo nošení ke křtu. Často také přebírala po porodu vedení domácnosti nebo byla důležitou osobou v organizování pohřbu a období smutku.

Morové epidemie, války a hospodářské krize od 14. století vedly ke zdravotním a hygienickým problémům, které městské úřady řešily lékařskými zákony. Součástí lékařské péče měla být také regulace porodnictví. V polovině 15. století byla ve městech zavedena nařízení o porodnictví, která zajišťovala pomoc při porodech chudým. Poprvé však byla porodním asistentkám uložena omezující nařízení v písemné podobě a porodní asistentky musely složit slib a odpřísáhnout. Tyto porodní báby pak byly považovány za tzv. pasované porodní báby.

Od 16. století se stále častěji v pozdějších porodnických zákonech objevovala povinnost dohledu a vyšetření městskými lékaři, stejně jako církevní příkazy (zákaz potratů, nouzového křtu) a lékařské předpisy, jako omezení některých léků a další. Vztah porodní báby k těhotným a rodícím ženám byl stále více pod dohledem a porodnictví se postupně vymaňovalo z výlučné domény žen (Stiefel, Brendel, Bauer 2020, str. 34-35).

1.4 Novověk

Na počátku 17. století, s dílem Marie Louisy Bourgeois (1563-1636) začal vývoj učebnic pro porodní asistentky, který se rozšířil do poloviny Evropy až v 18. století. Porodní báby se objevily jako autorky porodnických knih, což jim přineslo slávu a uznání, ale také nepřátelství. Obvykle byly jmenovány dvorními porodními asistentkami královských a knížecích rodů a jako vzdělané ženy představovaly spojnicí mezi akademickou medicínou a řemeslnými znalostmi získanými v praxi. V Německu to byla porodní bába Justina Siegemund (1636-1705), která jako první žena vydala učebnici porodnictví v německém jazyce (1690).

V 17. a 18. století, v době osvícenství a absolutismu, platila zásada, že bohatství obyvatelstva je bohatstvím státu. To vedlo k reformám ve zdravotnictví. Teprve zemské zákony v jednotlivých zemích německého císařství přinesly drastické změny pro porodnictví: V pruském lékařském ediktu (1725) bylo nařízeno, že všechny porodní asistentky musí být před přijetím na lékařské fakulty řádně přezkoušeny, schváleny a poučeny o anatomii ženských těl. V případě komplikovaných porodů se nyní měly radit s lékařem, čímž byl položen základ pro redukci porodnictví na pouze běžné neboli fyziologické porody (Stiefel, Brendel, Bauer 2020, str. 36).

V Českých zemích byla v 18. století důležitou osobou pro změny nejen v zdravotnictví vůbec první žena na českém trůně, osvícená panovnice Marie Terezie. Se svým synem Josefem II. se zasadili o změny ve zdravotnictví především díky podpoře překladu odborných knih pro porodní báby (Procházka a kol., 2020, str. 24).

Další naděje na zlepšení postavení porodních babiček přišla se vznikem Československé republiky. Byly vydány nové zákony a přišla i změna označení profese, jak ji známe dnes, porodní asistentka. V roce 1965 byl však pod vlivem režimu změněn název na ženskou sestru, který byl používán až do roku 1993 (Procházka a kol., 2020, str. 25).

2 VZDĚLÁVÁNÍ PORODNÍCH ASISTENTEK V ČESKÉ REPUBLICE

Od roku 2001-2002 je vyučována porodní asistence jako tříletý bakalářský obor na vysokých školách. Nyní je možné studovat tento obor na jedenácti vysokých školách v České republice. Jedná se o regulovanou profesi, která je zakončena závěrečnou státní zkouškou a komisionální praktickou zkouškou. Závěrečná státní zkouška je složena z obhajoby bakalářské práce a teoretické zkoušky z porodnictví a behaviorálních věd (Procházka a kol., 2020, str. 25-26).

Tyto vysoké školy v České republice nabízí možnost studia:

- Vysoká škola polytechnická Jihlava, Ústav zdravotnických studií
- Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií
- Univerzita Pardubice, Fakulta zdravotnických studií
- Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta zdravotnických studií
- Vysoká škola zdravotnická, Praha
- Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta
- Ostravská univerzita v Ostravě, Lékařská fakulta
- Univerzita Karlova v Praze, Lékařská fakulta
- Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta zdravotnických věd
- Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Ústav zdravotnických studií
- Masarykova univerzita v Brně, Lékařská fakulta (MZČR, 2021).

Dle mezinárodní definice je porodní asistentka zdravotnický pracovník s potřebným vzděláním a dovednostmi k péči o ženy během těhotenství, porodu a poporodní péče. Má plnou zodpovědnost za vedení porodů, poskytování podpory, péče o novorozence a kojence a řešení případných komplikací. Dále poskytuje zdravotní poradenství ženám, rodinám a může se podílet na vzdělávání ve zdravotních otázkách. Pracovat může v různých prostředích, jako jsou nemocnice, kliniky nebo domácí péče (MZČR, 2021). Přesné znění definice viz Příloha 5 – **Kdo je porodní asistentka dle mezinárodní definice.**

V České republice čelí studentky porodní asistence určitým omezením, protože v celé zemi existuje jen velmi malý počet soukromých porodních asistentek. Tyto asistentky se zaměřují především na organizaci předporodních kurzů, tanečních lekcí, cvičení a plavání pro těhotné. Samotného porodu, který probíhá v porodnici, se však neúčastní. Po porodu

se soukromé porodní asistentky věnují poradenské činnosti ohledně kojení, navštěvují novopečené maminky po jejich propuštění z porodnice a snaží se pomoci ženám překonat psychické následky porodu. I přesto, že se některé soukromé porodní asistentky věnují péči o ženy celistvě, studentky nemají možnost získat jasný obraz o tom, co znamená být porodní asistentkou v "evropském" pojetí. Studentky nemají šanci získat praktické zkušenosti v péči o ženu v průběhu celého těhotenství a jejich studium, tak není úplné.

Tento vážný fakt má však vliv na přístup studentek k jejich vlastní profesi již od samého začátku. Je pravda, že v rušné nemocnici je pro personál spíše přítěží mít studentku ve svém týmu. Pokud má porodní asistentka na starosti několik žen v procesu porodu a současně se snaží poskytnout studentce prostor pro učení, stává se to pro ni opravdu náročným úkolem, který vyžaduje neustálou zvýšenou pozornost a je dlouhodobě neudržitelný (Porodní dům U čápa, 2023)

3 VZDĚLÁVÁNÍ PORODNÍCH ASISTENTEK V RAKOUSKU

Historie porodnictví v rámci dnešního Rakouska byla dosud prozkoumána jen v dílčích oblastech. V současné době jsou k dispozici práce zejména o jednotlivých místech, porodnických výukových zařízeních a porodnických školách. Období národního socialismu je zatím prozkoumáno méně a vychází především z formativních textů, jako jsou předpisy a vyhlášky (Stiefel, Brendel, Bauer 2020, str. 48).

S jistotou však víme, že v Innsbrucku se již v roce 1735 zavedla povinná zkouška pro všechny porodní asistentky ve městě i na vesnici a počínaje rokem 1765 byla kromě teoretického kurzu pro přijetí vyžadována i roční praxe u porodní asistentky v soukromé praxi.

V závislosti na regionu trval kurz porodní asistence několik měsíců s povinností roční praxe nebo bez ní. Teprve po zániku Německé říše byla délka vzdělávání prodloužena na 18 měsíců. V letech 1971-1994 bylo studium porodní asistence prodlouženo na dvouletou odbornou přípravu a od roku 2005 byl zahájen současný status vysoké školy s bakalářským studiem neboli Fachhochschulstudiengang. (Stiefel, Brendel, Bauer 2020, str. 48).

Vzdělávací program pro porodní asistentky je v Rakousku také tříleté bakalářské studium, které je v současné době nabízeno na osmi rakouských univerzitách aplikovaných věd. Vědecky podložený, praktický vzdělávací program poskytuje optimální přípravu pro práci porodní asistentky. Studijní specializace umožňují pochopit a porozumět všem aspektům z oblasti těhotenství, porodu, poporodního období a prvního roku života dítěte.

Zabývají se teoretickými a praktickými znalostmi fyziologie, anatomie, patologie, biologie, gynekologie, pediatrie, neonatologie, embryologie a reprodukce. Během mnoha pracovních stáží si studenti upevňují získané poznatky v praxi a seznamují se se všemi oblastmi práce. Po absolvování odborné přípravy mají porodní asistentky možnost pracovat jako zaměstnanci nemocnice nebo na volné noze (Österreichisches Hebammengremium, 2023).

Studijní programy porodní asistence je možné v Rakousku studovat na těchto osmi univerzitách:

- FH Campus Wien
- IMC FH Krems
- Fachhochschule Kärnten
- FH Gesundheitsberufe OÖ GmbH
- Fachhochschule Salzburg GmbH
- FH Joanneum
- fhG Zentrum für Gesundheitsberufe Tirol GmbH
- FH Burgenland (Österreichisches Hebammengremium, 2023).

Vídeňská univerzita na svých stránkách uvádí fakta, které provázejí studium každého studenta či studentky porodní asistence. Již zmiňovaná délka studia je 6 semestrů a je zde možnost pouze prezenčního studia v německém jazyce. Ve Vídni přijímají ročně v součtu 60 studentů a studentek porodní asistence, z toho po 30 místech v zimním a v letním semestru. Dokončením studia student dosáhne bakalářského titulu v oboru zdravotnických studií, s titulem BSc. před jménem, včetně odborné kvalifikace. Za studium porodní asistence v Rakousku platí student školné, které se liší dle regionu. Ve Vídni se školné nyní pohybuje kolem 360 euro za semestr, což je v přepočtu aktuálně 9 093 Kč (FH Campus Wien, 2023).

4 PROFESE PORODNÍ ASISTENTKY V ČESKÉ REPUBLICE

4.1 Profesní organizace

V současné době existuje několik profesních organizací porodních asistentek v České republice, konkrétně Unie porodních asistentek (UNIPA), Česká komora porodních asistentek (ČKPA) a Česká společnost porodních asistentek (ČSPA).

4.1.1 Unie porodních asistentek – UNIPA

Unie porodních asistentek byla založená v roce 2005 po odchodu některých členů z České komory porodních asistentek a je neziskovou profesní organizací sdružující porodní asistentky a studentky porodní asistence. Hlavním cílem Unie je podílet se na rozvoji oboru porodní asistence s důrazem na nejnovější vědecké poznatky a zkvalitňování péče o ženy a děti.

Organizace poskytuje odbornou podporu porodním asistentkám a nabízí informační a poradenský servis těhotným ženám a jejich rodinám. Unie porodních asistentek též nese odkaz Mezinárodní konfederace porodních asistentek (ICM).

Její cíle zahrnují poskytování podpory profesním pracovníkům, vytváření zázemí pro studentky porodní asistence, reprezentaci povolání porodních asistentek a poskytování informací budoucím rodičům. Aktuální prezidentkou je Mgr. Magdaléna Ezrová. (UNIPA, 2023).

4.1.2 Česká komora porodních asistentek – ČKPA

Česká komora porodních asistentek představuje nejstarší a největší organizaci svého druhu v České republice, vznikla v roce 1997, kdy porodní asistentky opustily gynekologicko-porodnickou sekci České asociace sester. Od roku 2016 funguje jako zapsaný spolek a změnila svůj název z České konfederace porodních asistentek na Českou komoru porodních asistentek. Organizace je členem Mezinárodní konfederace porodních asistentek a Evropské asociace porodních asistentek (EMA). Aktuální prezidentkou je Mgr. Alena Frýdlová, a viceprezidentkou Mgr. Markéta Moravcová, Ph.D.

Od roku 2018 se Česká komora porodních asistentek aktivně zapojuje do tvorby návrhu Zákona o České komoře porodních asistentek (ČKPA, 2023).

4.1.3 Česká společnost porodních asistentek – ČSPA

Česká společnost porodních asistentek, založená v roce 2013, je neziskovým občanským sdružením. Sdružuje porodní asistentky, ale také pracovníky jiných nelékařských oborů a studenty těchto oborů. Jejím cílem je propagovat obor, poskytovat vzdělávání členům a podporovat doporučení České gynekologické a porodnické společnosti (ČGPS) a České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně (ČLS JEP). Aktuálně je předsedkyní České společnosti porodních asistentek Petra Pařízková. (ČSPA, 2024)

4.2 Sociální postavení

Starost o těhotné ženy, pomoc při porodu a péče o novorozence jsou nedílnou součástí lidské historie a prošly dlouhým historickým vývojem. Tradice porodních bab byla vždy vysoce ceněna, a ženy se na ně obracely nejen během porodu, ale také při potížích s početím, prevencí těhotenství a gynekologickými obtížemi. Jejich schopnosti byly rozsáhlé a vyžadovaly odpovídající vzdělání, které má kořeny sahající několik staletí zpátky, včetně učebnic určených pro porodní báby. Modernizace oboru porodní asistence a rozšíření jejich pravomocí nyní vyžaduje specializované a odborné vzdělání založené na výzkumu a klinické praxi. Pouze porodní asistentka s adekvátním vzděláním a praktickými dovednostmi může plně podporovat ženy v průběhu těhotenství, při porodu, v období po porodu a při gynekologických problémech (Procházka a kol., 2020, s. 28).

Důležitost oboru porodní asistence podtrhl v poslední době fakt, že dne 2. ledna 2024 byla praxe porodní asistence zařazena mezi položky nehmotného kulturního dědictví UNESCO. Tento seznam obsahuje tradice, obyčeje a umění, které jsou klíčové pro lidskou kulturu. Porodní asistence sama o sobě přispívá k ochraně základních lidských práv tím, že předává znalosti matkám a jejich rodinám. Obor porodní asistence je rozmanitou praxí, která se liší v různých kulturách. Zahrnuje tradiční znalosti, postupy a rituály, které se předávají z jedné generace na druhou. V mnoha zemích je praxe porodní asistence rovněž certifikována a vyžaduje formální vzdělání (UNESCO, 2024).

4.3 Kompetence

V souladu s vyhláškou 55/2011 Sb. o činnostech zdravotnických pracovníků a odborných pracovníků má porodní asistentka několik klíčových kompetencí. Kromě poskytování odborné péče těhotným ženám, rodícím ženám a ženám do šestého týdne po porodu bez potřeby odborného dohledu a indikace, může provádět několik úkonů. To zahrnuje poskyto-

vání informací o životosprávě v těhotenství, přípravě na porod, ošetření novorozence a antikoncepci. Dále může sledovat a podporovat zdravotní stav těhotných žen, poskytovat péči o novorozence, diagnostikovat těhotenství a předepisovat nebo provádět vyšetření související s fyziologickým těhotenstvím. V případě rizika je schopna předat ženu do péče lékaře se specializací v gynekologii a porodnictví. Má také schopnost sledovat stav plodu v děloze a rozpoznat příznaky patologií u matky, plodu nebo novorozence. V případě nepřítomnosti lékaře může provádět neodkladná opatření. Kromě toho se podílí na přípravě rodiček k porodu, pečuje o ně ve všech fázích porodu a vede fyziologický porod.

Porodní asistentka má také schopnost ošetřovat porodní a poporodní poranění, poskytovat péči do šestého týdne po porodu a sledovat a hodnotit kvalitu a bezpečnost poskytované ošetrovatelské péče. Dále může pečovat o ženy s odumřelým plodem nebo s přerušným těhotenstvím. Má právo poskytovat ošetrovatelskou péči fyziologickému novorozenci a případně provádět jeho první ošetření, včetně resuscitace, bez odborného dohledu a indikace. Pod přímým vedením lékaře se specializací v gynekologii a porodnictví může asistovat při komplikovaném porodu, gynekologických výkonech a instrumentaci na operačním sále při porodu. Pod odborným dohledem porodní asistentky se specializací v oboru nebo dětské sestry se specializací může vykonávat vysoce specializovanou ošetrovatelskou péči. V neposlední řadě má schopnost vykonávat činnosti při poskytování ošetrovatelské péče těhotným a rodícím ženám, ženám do šestého týdne po porodu a pacientkám s gynekologickým onemocněním (MZČR, 2017).

4.4 Finanční ohodnocení

Finanční ohodnocení porodních asistentek v České republice se může lišit v závislosti na různých faktorech, jako jsou pracovní zařazení, region, pracovní zkušenosti a další. Porodní asistentky mohou pracovat v různých zařízeních, včetně nemocnic, porodnic, a mohou též poskytovat péči jako samostatně praktikující.

Na úrovni státního sektoru jsou mzdové podmínky obvykle stanoveny ve veřejném sektoru, zatímco v soukromém sektoru může být odměna závislá na dohodě mezi pracovníci a zaměstnavatelem. Finanční ohodnocení porodních asistentek začíná dle zdroje na 38 000 Kč a pohybuje se až k 76 000 Kč měsíčně. Pod touto informací je však řada inzerátů, kde nemocnice hledají porodní asistentku, a ne vždy se nástupní platové ohodnocení shoduje s daným rozmezím (NSP, 2023).

5 PROFESE PORODNÍ ASISTENTKY V RAKOUSKU

5.1 Profesní organizace

Rakouská asociace porodních asistentek (ÖHG – Österreichisches Hebammengremium) sdružuje všechny porodní asistentky v zemi, momentálně jejich počet činí kolem 2600 porodních babiček. Tato profesní skupina je považována za autonomní a pracuje v úzké spolupráci s lékaři, nezávisle na profesi sester. Vzdělání porodních asistentek trvá tři roky a probíhá na vyšších školách pro porodní asistentky (celkem 8 škol v celém Rakousku), jejichž ředitelkami jsou opět porodní asistentky (Österreichisches Hebammengremium, 2023).

Porodní asistentky se zaměřují zejména na práci na porodních sálech a v menším rozsahu na porodnických odděleních nemocnic. Mohou také pracovat v porodních centrech, domech nebo jako nezávislé porodní asistentky. Po roční praxi v nemocnici mají možnost založit vlastní praxi, asistovat při plánovaných porodech mimo nemocnici, připravovat ženy na porod a poskytovat péči po něm. V souladu s rakouským zákonem je každá žena povinna přivolat si porodní asistentku, která jí poskytne péči během porodu a postará se o novorozence.

Österreichisches Hebammengremium aktivně zastupuje své členy a vyjednává s institucemi nejen ve prospěch těch, kteří pracují v porodnicích, ale i pro soukromé porodní asistentky. Snaží se prosazovat celostní přístup k těhotným a rodičkám mimo nemocnice i uvnitř nich. Posílení role porodní asistentky jako hlavního poskytovatele primární porodnické péče je jedním z hlavních cílů ÖHG.

Rakousko je členem Mezinárodní konfederace porodních asistentek, která hostila svůj 26. Mezinárodní kongres v dubnu 2002. (Porodní dům U čápa, 2023)

5.2 Sociální postavení

Stejně jako v jiných německy mluvících oblastech usilovaly od raného novověku o povolání porodní asistentky především starší ženy, které již měly za sebou reprodukční období a vlastní zkušenosti s porodem. Pokud se porodní bábě podařilo angažovat dceru – učednici, znamenalo to pro ni pomoc a zabezpečení i ve stáří. Jako certifikovaná a zapřísáhla porodní asistentka obce měla často nárok na určité výhody, např. poplatek za čekání, ubytování bez nájemného a dřevo na topení. Měla exponované postavení, protože jako žena zastávala veřejný úřad. Její úřad se však jen málo lišil od úřadu jiných řemesel, např. ranhojiče.

V roli porodní báby mělo utajení velkou cenu, protože vstupovala téměř do stejného počtu domácností jako duchovní (Stiefel, Brendel, Bauer 2020, str. 48).

Současná debata a diskuse o profesionalizaci porodnictví v německy mluvících zemích sahá až do 80. let 20. století. Od té doby se porodní asistentky, výzkumníci v oblasti porodní asistence, sociologové a pedagogové mimo jiné stále více zabývají požadavky kladenými na profesi porodní asistentky a z toho vyplývajícími trendy profesionalizace či profesionalizace a jejich důsledky pro vzdělávání, praxi, vědu a výzkum (Stiefel, Brendel, Bauer 2020, str. 55).

5.3 Kompetence

V rámci vysokoškolských bakalářských studijních programů pro přípravu porodních asistentek je třeba zajistit, aby absolventi získali následující kompetence ve třech oblastech: technické a metodické kompetence, sociální komunikační dovednosti a sebekompetence a za třetí vědecké kompetence.

Mezi technické a metodické kompetence například řadíme schopnost samostatně provádět péči, poradenství a ošetřování těhotných žen, rodiček a žen, které nedávno porodily, jakož i novorozenců a kojenců a poskytovat pomoc při porodu. Za další posuzovat normální průběh těhotenství, porodu, poporodního období a kojení, jakož i zdravý vývoj novorozence a kojence a přijímat opatření odpovídající situaci. Dále pak uznat hranice vlastní profesní odpovědnosti a v případě podezření nebo výskytu nestandardních nebo pro ženu nebo dítě nebezpečných stavů v průběhu těhotenství, porodu a v poporodním období přijmout ve spolupráci s lékařem nezbytná opatření v souladu s pokyny lékaře. Používat léky v souladu se zákonnými ustanoveními. Uznat odpovědnost ostatních profesí a prostřednictvím multiprofesní spolupráce odpovídající situaci cíleně provádět nezbytná opatření ve prospěch těhotné ženy, rodičky a novorozence a dítěte. Dále povinnost jednat v souladu s etickými zásadami a právními zásadami specifickými pro danou profesi a rozpoznat život ohrožující stavy a zahájit nebo provést vhodná okamžitá opatření k záchraně života.

Absolventi získali zejména sociální komunikační dovednosti, kritické schopnosti, dovednosti zvládat konflikty, empatii, odstup od role, frustrační toleranci, sebeurčení, sebe-reflexi, schopnost utvářet a spolurozhodovat, dovednosti týmové práce a profesionální sebe-pojetí pro výkon své profese.

Absolventi získali vědecké kompetence k pochopení a plánování výzkumných procesů (Stiefel, Brendel, Bauer 2020, str. 56).

5.4 Finanční ohodnocení

Přestože je porodní asistentka velmi důležitou profesí, nástupní plat je v Rakousku spíše střední třídy. Podle portálu Gehaltskompass.at si na začátku vyděláte přibližně 2 270 euro hrubého měsíčně v přepočtu přibližně 64 400 Kč. Samozřejmě se jedná pouze o hrubý údaj, protože málokdy je možné předpovědět přesné finanční ohodnocení. Váš plat se liší v závislosti na spolkové zemi, zaměstnavateli a dalších faktorech. Je také důležité vzít v úvahu, zda jste na volné noze, nebo zaměstnanec. Plus jsou vždy příplatky za noční služby a svátky (studieren.at, 2021).

6 AKTUÁLNÍ PODOBA PORODNÍ ASISTENCE V ČESKÉ REPUBLICE

6.1 Předmluva

Porodní asistentky mají speciální znalosti a dovednosti, které jim pomáhají starat se o ženy a novorozence. Pracují v partnerství se ženami a ostatními zdravotníky, aby poskytli péči, která je přesně na míru každé ženě. Porodní asistentky jsou samostatné a jejich schopností nabývají díky vzdělávání dle mezinárodních standardů (ICM, 2024).

6.2 Rozdělení péče

Práce porodní asistentky se dělí na dvě základní činnosti. První je kooperativní, kde spolupracuje s porodníkem a jeho týmem, a druhá je autonomní, kde jedná samostatně na základě svých kompetencí a plánovaných činností. V obou případech musí dodržovat platné postupy v oblasti gynekologie, perinatologie a neonatologie. Porodní asistentky mohou pracovat ve státních zdravotnických zařízeních nebo samostatně v nestátních zařízeních. Většina se věnuje práci ve státních zařízeních, kde mohou pracovat na lůžkových odděleních, v ambulancích nebo provádět terénní péči. Klíčové pracoviště porodní asistentky je porodní sál, ale mohou pracovat i na oddělení gynekologie, šestinedělí nebo v operačních sálech. Dále mohou pracovat v soukromých ambulancích gynekologů nebo v centrech pro ženy, matky a děti. Menší skupina porodních asistentek se věnuje samostatné práci v soukromém sektoru, kde poskytují individuální péči od těhotenství až po šestinedělí (Procházka a kol., 2020, str. 26-27).

6.3 Komunitní péče

Problémem komunitní péče v České republice je to, že není plošně proplácena pojišťovny, nebo je proplácena jen omezeně. Pojišťovny často odmítají uzavřít smlouvu s porodními asistentkami. Ne všechny ženy si mohou z finančního hlediska dovolit svou porodní asistentku. Finance jsou a vždy budou mocná síla. Rozvoj není možný, pokud není dostupná péče, a lidé mohou mít pocit, že tato možnost neexistuje. Lepší dostupnost komunitní péče je samozřejmě ve větších městech, kde mají lidé více peněz a informovanosti. Existuje poptávka, a tak může být i nabídka. Ve větších městech se komunitní porodní asistentka užívá dnes užívá. Je to takový začarovaný kruh a obrovská slabina českého porodnictví (Königsmarková, 2022, str. 75).

Je nutné absolvovat 20 těhotenských vyšetření v gynekologické ordinaci, být hospitalizován/a po dobu 3 dnů po porodu a podstoupit kontrolu šestinedělky v ordinaci gynekologa, ale návštěvy porodní asistentky jsou považovány za zbytečné. Myslíte si, že to není divné? V Rakousku může žena po ambulantním porodu absolvovat až 12 návštěv porodní asistentky, a to bez lékařské indikace (ČKPA, 2015).

6.4 Témata dnešní doby

Dříve se sexualita spojovala s raným početím dětí, kdy ženy využívaly svou největší plodivou sílu. Moderní žena však zaujímá jiné role, jako je vzdělávání, budování kariéry a zaměstnání. Tendence k **pozdějšímu těhotenství** je podpořena antikoncepcí, což však může vést ke snížení pravděpodobnosti oplodnění, pokud je mateřství odloženo na neurčito. S věkem se snižuje počet měsíců v roce, kdy je žena plodná. To představuje první příčinu **neplodnosti** (Česká průmyslová zdravotní pojišťovna, 2024).

Dalšími trendy dnešní doby je upřednostňování **filozofie přirozeného porodnictví**, která staví na předpokladu, že ženské tělo je inherentně připraveno na porod. Tato filozofie zdůrazňuje schopnost každé ženy zvládnout porod a porodit zdravé dítě bez vnějšího zásahu nebo potřeby léků. Přirozený porod by měl probíhat spontánně, bez zbytečných intervencí a použití medikace. Zdravotníci mohou podporovat přirozený porod tím, že se chovají tak, aby nepřerušovali přirozený průběh porodu. Porodní asistentky mohou využívat různé techniky, jako je například použití šátku **rebozo** nebo správné **polohování ženy** během porodu. Kromě toho se také osvědčují **aromaterapeutické esenciální oleje**, které mohou podpořit relaxaci a pohodu ženy během porodu. **Bylinná a homeopatická léčba** může být také užitečná, ale je důležité brát ji jako doplněk k celkovému posouzení zdraví ženy a průběhu porodu. Správné polohování ženy během porodu je klíčové a mělo by být prováděno s ohledem na cíle a potřeby jednotlivého porodního procesu (Hendrych Lorenzová, 2021, str. 85).

V současné době v České republice **chybí dostatek porodních domů**. Změny v kultuře a výchově společnosti v posledních desetiletích vedly k tomu, že porod v nemocnici se stal běžnou praxí a rodičí ženy volí tuto možnost jako automatickou volbu. Alternativa porodu doma se takřka nepřipomíná, a proto není zapotřebí legislativního opatření, které by regulovalo volbu místa porodu. Neexistuje zákon, který by ženám nařizoval, aby rodily v nemocnici, ale zároveň jim ani nezakazuje porod doma. Stejně tak není zakázáno porodním asistentkám poskytovat pomoc ženám, které se rozhodnou porodit mimo nemocnici (Porodní dům U čápa, 2024).

7 AKTUÁLNÍ PODOBA PORODNÍ ASISTENCE V RAKOUSKU

7.1 Předmluva

Podle zákona o porodních asistentkách v Rakousku mají porodní asistentky poskytovat ženám rady a potřebnou péči v průběhu těhotenství, porodu a poporodního období, vést normální porody, včas rozpoznat komplikace porodního procesu, pečovat o novorozence, sledovat průběh porodu a dokumentovat průběh porodu (Stiefel, Brendel, Bauer, 2020, str. 73).

7.2 Rozdělení péče

Porodní asistentky v Rakousku pracují především v následujících třech oblastech: v státním sektoru (nemocnice, klinika nebo ordinace), na volné noze (vlastní praxe, komunitní péče, domácí předporodní a poporodní péče) nebo kombinovaně jako například částečný úvazek v nemocnici a poté jako komunitní porodní asistentka.

Porodní asistentky, které pracují v Rakousku pouze v nemocnici mají na výběr z řady oddělení. Mohou si vybrat z více směrů a dále se profilovat. Máme čtyři hlavní odvětví: poradenství v těhotenství, předporodní příprava, porod, šestinedělí.

Porodní asistentky, které si zvolí práci na porodnici mají odlišné kompetence dle zařízení, ve kterém jsou zaměstnány. Každá nemocnice se liší svými nároky na porodní asistentky. Některé nemocnice bohužel i v dnešní době kompetence porodním asistentkám značně omezují, jiné jim dávají možnost vést samostatně fyziologické porody a využívat všech jejich kompetencí. Zlom nastal v roce 2003, kdy v Brémách byla v rámci výzkumu založena první porodnice s názvem Hebammengeleitete Kreißsaal. V překladu Porodní sál vedený porodní asistentkou a díky skvělým výsledkům a spokojenosti maminek se začali inspirovat i další spolkové země a otevírat další kliniky.

Další oblastí praxe porodních asistentek je oblast šestinedělí. Poporodní péče je jednou z výsadních činností porodních asistentek. V každodenní klinické praxi ji stále vykonává příliš málo porodních asistentek. Tato důležitá oblast práce je většinou přenechána jiným profesním skupinám a potenciál poradenství a podpory zdraví není porodními asistentkami stále dostatečně využíván. I když se délka pobytu v nemocnici prudce snížila (2-3 dny po

normálním porodu a 4-5 dní po sekci císařským řezem), lze vytvořit dobrý přechod do poporodního období doma a usilovat o úzké propojení zaměstnaných a svobodných porodních asistentek.

Dále se v Rakousku mohou porodní asistentky zaměřit na péči o ženy před porodem. Často se jedná o předporodní ambulanci (registraci k porodu s vytvořením karty). Dalšími možnými variantami jsou kliniky, které mají vlastní konzultační hodiny pro porodní asistentky, nebo předporodní ambulance, kde se o ženy starají lékaři a porodní asistentky společně.

A v neposlední řadě mají možnost pracovat i v oblasti poradenství v těhotenství a u rizikových těhotných. I zde jsou úkoly porodních asistentek rozmanité. Ošetrovatelská a podpůrná opatření, poradenství v oblasti výživy, vedení k relaxaci při předčasném porodu a edukace o rizicích mohou být sdíleny na interdisciplinárním základě mezi porodními asistentkami, lékaři a sestrami (Stiefel, Brendel, Bauer 2020, str. 73).

7.3 Komunitní péče

Dále mohou porodní asistentky pracovat na volné noze a této možnosti, také často využívají. Než však začne pracovat jako porodní asistentka na volné noze, což může každá porodní asistentka v Rakousku a Německu udělat ihned po složení zkoušky a uznání, měla by si ujasnit několik základních aspektů, mezi které patří například: Forma a struktura práce, speciální dovednosti a zkušenosti, osobní možnosti, vlastní motivace, finanční základna a možnosti financování, nezbytné nákupy (materiál, místnosti, počítač, auto atd.) a organizační předpoklady. Je také dobré se předem poradit s daňovými poradci, poradci pro podnikání, bankami nebo spořitelny. Jako pracovní pomůcka a zdroj informací jsou dnes porodním asistentkám k dispozici různé publikace, jako například: Hebammenkompetenzprofil neboli profil koncepcí od DVH (Deutscher Hebammenverband), Qualitätsmanagement (od nakladatelství Staude) či informační balíčky, které také poskytuje Deutscher Hebammenverband a nazývají se Informationspakete für den Einstieg in die Selbständigkeit. A v neposlední řadě literatura, která je také podporovaná německým spolkem pro porodní asistentky a na jejich stránkách je celá řada odkazů.

Porodní asistentky by se také měly informovat o různých podpůrných programech pro ženy na úradech práce nebo na spolkovém ministerstvu hospodářství. Některé spolkové země poskytují půjčky na zahájení podnikání; o podmínkách je třeba se informovat na místě. Porodní asistentky, které pracují v mimo nemocničním porodnictví, by se rozhodně měly

podílet na opatřeních k zajištění kvality. Je prokázáno, že porody mimo nemocnici jsou bezpečné. Další informace ohledně této otázky poskytuje příslušný regionální koordinátor nebo Bund freiberuflicher Hebammen Deutschlands e.V. což je v překladu Německá asociace svobodných porodních asistentek.

Mezi oblasti práce patří u rakouských porodních asistentek na volné noze především prenatální péče, příprava na porod, plavání pro těhotné, kurzy péče o dítě, péče o porod doma nebo v ordinaci porodní asistentky či lékaře, sledování v poporodním období s péčí o dítě, poporodní gymnastika a rodinné poradenství. Porodní asistentka může pracovat sama nebo s kolegyněmi v různých modelech práce (Stiefel, Brendel, Bauer 2020, str. 75-77).

7.4 Časopis pro porodní asistentky

Časopis pro porodní asistentky ÖHZ, který vydává profesní sdružení rakouských porodních asistentek (ÖHG), slouží k šíření informací o aktivitách ÖHG a regionálních kanceláří, propagaci dalších vzdělávacích akcí a poskytování odborných článků, novinek z výzkumu, zpráv o událostech a komentářů k relevantním tématům v oblasti porodnictví. ÖHZ tedy představuje důležité spojení mezi praktikujícími porodními asistentkami a jejich profesní organizací (ÖHG, 2024).

PRAKTICKÁ ČÁST

8 FORMULACE PROBLÉMU

Bakalářská práce se zabývá porodní asistencí v České republice a v naší sousední zemi, v Rakousku. Historický vývoj je v každé zemi odlišný, stejně jako vliv, který to na náš prastarý obor porodní asistence přineslo.

Historický vývoj každé země utvářel prostředí pro formování oboru porodní asistence. A i přesto, že máme s naší sousední zemí mnohé společné, je vývoj i aktuální situace v našem oboru odlišná. Lišíme se nejen systémem studia a přístupem k zaměstnání od laické veřejnosti, ale také praxí, využíváním našich kompetencí a prací porodní asistentky v komunitním prostředí. Tyto a celá řada dalších faktorů, kterými se tato práce zabývá, mezi námi a rakouskými porodními asistentkami dělá rozdíly. Zároveň ale tvoří prostor pro učení nových vědomostí a předávání zkušeností pro zlepšení a zkvalitnění péče na obou stranách.

Hlavní otázka, kterou se praktická část bakalářské práce zabývá, zní: „*Jaký je rozdíl v praxi porodních asistentek v České republice a v sousední zemi Rakousko?*“

9 CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY/PROBLÉMY

9.1 Hlavní cíl

Hlavním cílem práce bylo zjistit, jaké jsou rozdíly v činnosti porodní asistentky v České republice a v Rakousku. Tedy na základě dvou rozhovorů s porodními asistentkami z Rakouska a České republiky porovnat rozsah a náplň praxe porodní asistentky.

9.2 Dílčí cíle a výzkumné otázky

Zjistit, jaká byla motivace participantky stát se porodní asistentkou.

- Kdy se k tomuto povolání participantka rozhodla a co ji k tomu vedlo?
- Měla participantka nějaký vzor či někoho v rodině, kdo toto zaměstnání zastával?
- Jaká byla reakce rodiny, že chce participantka studovat obor porodní asistence?

Zjistit informace o studiu porodní asistentky.

- Kde participantka studovala a jak studium probíhalo?
- Jaké měla participantka během studia potíže/zkušenosti/postřehy?
- Co participantku nejvíce naučilo a jaké byly její praxe?

Zjistit informace o nynějším zaměstnání.

- Jakým směrem oboru porodní asistence participantka směřovala?
- Co ji na tomto směru baví/ naplňuje?
- Co by si přála změnit?

Zjistit, jak vnímá svou roli porodní asistentky ve své zemi.

- Jak se cítí participantka v roli porodní asistentky?
- Jak participantka vnímá pohled společnosti na její zaměstnání?

10 CHARAKTERISTIKA SLEDOVANÉHO SOUBORU

Výběr participantek byl pro bakalářskou práci záměrný. Jedna porodní asistentka pochází z České republiky a druhá z Rakouska. Kritérium výzkumu, které musely participantky splňovat je minimálně pětiletá praxe v porodní asistenci. Na začátku výzkumu jsme si stanovily, že výhodou by bylo získat participantky se zkušeností jak v nemocniční praxi na porodním sále, tak zkušeností s prací jako komunitní porodní asistentka. U obou porodních asistentek se podařilo tyto kritéria splnit.

11 METODIKA PRÁCE

Ke zpracování výzkumné části bakalářské práce byl zvolen kvalitativní výzkum. Kvalitativní výzkum je nenumerné šetření a interpretace sociální reality. Cílem je odkrýt význam podkládaný sdělovaným informacím. (Disman 2007, str. 285)

Cílem výzkumu bylo zjistit hloubkové informace od dvou porodních asistentek. Zjistit cestu k tomuto povolání, průběh studia, pracovní zkušenosti a další postřehy z praxe. Výzkum se skládal z polostrukturovaného rozhovoru s otevřenými otázkami. Celý rozhovor byl nahráván na diktafon se souhlasem participantů a později přepisován do textové podoby.

12 ORGANIZACE VÝZKUMU

Výzkum probíhal formou plánovaného online rozhovoru v rámci jednoho sezení s každou porodní asistentkou. S porodní asistentkou z Čech i z Rakouska probíhal rozhovor jednotlivě. Porodní asistentka musela splňovat kritéria důležitá pro výzkum, kterými je minimální praxe 5 let v oboru porodní asistence. Před prvním setkáním dostala každá porodní asistentka informace, jak bude výzkum probíhat a byly dohodnuty podmínky výzkumu. Dále byl podepsán informovaný souhlas se zapojením do výzkumu. První i druhé setkání trvalo přibližně jednu hodinu. Porodním asistentkám bylo nabídnuto poskytnutí výsledků výzkumu.

Po souhlasu porodních asistentek byla každá schůzka, v trvání přibližně jedné hodiny, nahrávána na diktafon a poté přepisována do textové podoby v programu Microsoft Word. Během zpracování dat byly do rozhovoru vpisovány poznámky se širokými okraji. Dále byly barevně rozlišeny podstatné informace k výzkumu. K obsahové analýze textu byla použita metoda otevřeného kódování a kategorizace dat.

13 ZPRACOVÁNÍ DAT

13.1 Rozhovor číslo 1: Porodní asistentka – Česká republika

První rozhovor proběhl prostřednictvím plánovaného online rozhovoru v lednu 2024 s porodní asistentkou paní Táňou, která pracuje v porodnici a k tomu se věnuje komunitní péči. Dále má také zkušenost s výukou na vysoké škole. Tato porodní asistentka byla pro náš celý ročník velkou inspirací a přínosem. Byla k nám upřímná a otevřela řadu témat o kterých nám nikdo za tři roky studia neřekl. Mluvila o naší hodnotě a prestiži porodní asistence a dalších zajímavých tématech. Popisovala nám svoji cestu k tomuto povolání a její aktuální práci střídavě ve svém studiu, kde pečuje o ženy v rámci komunitní péče a o praxi na porodním sále na částečný úvazek. A mimo jiné je také matkou čtyřech dětí a manželkou.

OKRUH č.1: Motivace participanty stát se porodní asistentkou

Paní Táňu již od útlého dětství velmi fascinovaly miminka a těhotenství. Navíc pochází z rodiny plné zdravotníků. „*To, že budu porodní asistentka bylo úplně jasné! Pořád jsem rodila panenky a hrála si na porod a těhotenství. Maminka vždycky říkala, že když jsem dostala panenku, tak jsem jí vycpala břicho a dělala, že jí rodím.*“

OKRUH č.2: Informace o studiu porodní asistentky

Paní Táňa studovala v Ústeckém kraji střední zdravotnickou školu s maturitou na zdravotní sestru a poté tam také navázala bakalářským studiem porodní asistence. Jednalo se o přelomový rok, kdy byl poprvé otevřen program bakalářského studia pro porodní asistentky. A v mezidobě, o prázdninách v roce 2005, ještě před nástupem na fakultu si paní Táňa vybrala vrchní sestru dětského oddělení a nabídla jí práci na neonatologii JIP. Paní Táňa byla v té době bohužel v těžké rodinné i finanční situaci a přemýšlela, že na vysokou školu nenastoupí a půjde raději vydělávat. V té době jí však prarodiče přemluvili, aby dále pokračovala ve studium, a i díky grantu od Evropské unie a později grantu od VZP se jí podařilo školu absolvovat. V druhém ročníku v roce 2007 byla možnost využít grantu z Evropské unie a vycestovat do naší sousedské země na Slovensko do Prešova. „*Mě ten výjezd strašně povzbudil, i přesto že to bylo jen k sousedům do původního Československa, tak i tak tam bylo plno věcí jinak. Měli krásnou novou fakultu, což se mi moc líbilo. Praxe byla zase naopak trochu horší. Nebyl vůbec rooming-in a plno dalších věcí. Ale vždycky je to zkušenost!*“

Dále paní Táňa vyprávěla o tom, co jí na studium v té době nevyhovovalo a co by nejraději změnila i dnes, protože řada těchto problémů bohužel přetrvává i do dnešní doby. „*Velmi mi vadilo, jak bylo studium nahuštěné, a to hlavně v kombinaci s velkým množstvím praxe, která je neplacená. Stejně jako to máte teď i Vy. Já jsem v té době neměla žádnou finanční podporu od rodičů a byla jsem zvyklá si na všechno vydělat. Granty byly fajn, ale i tak jsem počítala každou korunu, abych mohla dojet vlakem domů a podobně. To bylo hrozně demotivační. Trávíte nespočet hodin v nemocnici, ale nemáte za to ani korunu a čas na brigádu nezbyvá.*“ V teoretické výuce paní Táňu mrzelo, že bylo na teorii málo času na úkor praxí a přitom učiva, které by měla vstřebat hodně. Paní Táňa by nejraději změnila koncept studia tak, aby bylo více času na teorii, která je nesmírně potřeba a je vyučována pod tlakem a snížil se počet hodin praxe.

Paní Táňa si živě vzpomíná, jak pro ni bylo náročné učit se v době praxí mezi službami na zkoušky a pak si je ještě snažit poskládat, tak aby mohla dobře a levně dojíždět. Také jí moc mrzelo, že během studia neměla vůbec kapacitu a čas na to věnovat se nějakým kurzům či mimoškolním aktivitám. Přiznala, že až po ukončení studia našla sílu otevřít si knížku na téma, které jí v našem oboru zajímalo a pak i postupem času chuť formovat se dál a investovat do samostudia.

Paní Táňa vzpomíná, že k závěrečným zkouškám bylo podmínkou splnění čtyřiceti porodů a odevzdáním bakalářské práce, jako to mají studentky porodní asistence dnes. A samozřejmě také složení praktické komisionální zkoušky a státní závěrečné zkoušky, která se skládá z obhajoby bakalářské práce, porodnictví a behaviorálních věd.

OKRUH č.3: Informace o nynějším zaměstnání a pracovní cestě

Během studia si paní Táňa ujasnila, že by po škole ráda pokračovala prací na porodním sále, jak o tom od dětství snila. Takhle práce jí táhla nejvíc a měla štěstí, že bylo volné místo ve dvou blízkých nemocnicích od jejího bydliště. Podle kolektivu, který jí byl sympatičtější a také kvůli blízkosti se rozhodla v roce 2008 nastoupit do menší nemocnice v Karlovarském kraji, kde paní Táňa byla s přestávkami až do roku 2018, kdy nemocnici zavírali.

Paní Táňa zvládla přibližně první rok a půl pracovat v porodnici na plný úvazek, když jí oslovila soukromá porodní asistentka, zda by nechtěla dělat předporodní přípravu, těhotenské cvičení a podobně. Začala tedy při plném úvazku pod křídly zkušené porodní asistentky mezi službami ještě pořádat předporodní kurzy, těhotenské cvičení a postupně

přidala i baby masáže. Paní Táňa však věděla, že potřebuje především rozšířit vzdělání pro praxi, která jí baví a chce se v ní dále profilovat. Studium magisterského studia ji nelákalo a investovala tedy postupně do řady vzdělávacích kurzů.

V 24 letech porodila svého prvního syna a poté si dala dva roky pracovní pauzu v nemocnici, protože neměla dostatečnou rodinnou podporu, aby mohla nastoupit ihned do práce. Po celou dobu od nabídky nepřetržitě pracovala na vedením předporodních kurzů. A v rozestupu tří let se paní Táně narodila dcera.

Paní Táňa líčí, že to pro ni v té době bylo velmi důležité mít brzo své vlastní děti a její vlastní mateřství ji také velmi pomohlo v profesním růstu. Po mateřské dovolené paní Táňa nastoupila na novorozenecké oddělení, kde pracovala přibližně jeden rok plus stále vedla předporodní kurzy. Nedokázala si představit, že by měla být zase jen u porodů. Vypráví také, že jí vadí rozdělení českého systému, kdy můžete být buď pouze u porodu nebo se pouze starat o novorozence. Toto rozdělování ji dráždí, protože by nejraději pečovala o matku a novorozence celostně, tak jak to funguje v zahraničí.

Poté došlo ke změnám v jejím osobním životě a ona se provdala za jiného muže a vyženila jednoho chlapce. Potřebovala se tedy starat o tři malé děti a nemocnice jí umožnila pracovat na ambulanci, kde sloužila pouze ranní služby a měla stále poloviční úvazek a k tomu předporodní kurzy.

Díky shodě náhod a pracovitosti se poté paní Táně podařilo udělat si půlroční kurz podnikání pro matky na mateřské, který byl financován Evropskou unií a ona tak získala dobrý základ pro svou budoucí komunitní péči. Uvědomila si také, že by ráda zkusila podnikat a cítila, že toto je dobrý startovací impulz.

Další silný osobní prožitek, který paní Táňu značně ovlivnil bylo její další těhotenství a jeho následná ztráta, kdy si prožila těžkou post abortivní depresi. Tato ztráta v ní s manželem probudila touhu po dalším dítěti, a tak záhy přišel na svět jejich další syn. Jeho porod byl pro paní Táňu opět velkým posunem a velmi silně o něm mluví i v rámci osobního růstu. *„Byla jsem po porodu dlouho v porodnici. Kolegové mě špatně zašili a já bojovala o život. Byl to velký milník, protože jsem viděla, co je v tom porodnictví špatně! Moment, kdy jsem se znovu narodila. A tím, že byla moje cesta tak trnitá, tak jsem věděla, že chci dělat pro ty ženy i něco víc. Opečovat je! Nebýt už jen zaměstnanec, ale pořádně do toho podnikání šlápnout.“*

V roce 2019 si paní Táňa postupně rozjela online podnikání a v roce 2021 založila vlastní studio, kde se stará o ženy holisticky. Nabízí především individuální služby pro ženy téměř jakéhokoliv věku. V období předporodní péče ženám nabízí individuální přípravu na početí, přípravu na sebevědomý porod, těhotenské konzultace a individuální cvičení či těhotenské masáže. V rámci poporodní péče pak baby masáže, laktační poradenství, poporodní opečování či poradenství pro manipulaci s miminkem. V neposlední řadě nabízí též péči na uzdravení porodního traumatu či vyrovnání se se ztrátou miminka.

K práci komunitní porodní asistentky má ovšem stále částečný úvazek v nemocnici v porodnici. *„Přijde mi hezké to propojení. Částečně v systému, ale více méně sama na sebe.“* Tato kombinace paní Táně velmi vyhovuje, protože může přizpůsobit svůj osobní život s velkou rodinou práci, která jí naplňuje.

Paní Táňa si vede krátké odborné záznamy o klientkách komunitní péče a také finanční statistiku svého podnikání. Se souhlasem klientek také sbírá e-mailovou databázi. Občasně také kontroluje statistiku návštěvnosti jejích webových stránek.

Paní Táňa také pořádá odborný kurz komunitní péče pro porodní asistentky, kde se snaží předávat své zkušenosti a rady. Kurz je určen především pro čerstvé absolventky, ale vítány jsou i zkušené porodní asistentky, které chtějí rozšířit svou praxi.

OKRUH č.4: Role porodní asistentky

„Kdybych se měla znova rozhodnout, tak do toho jdu zas!“ Z paní Táni vysloveně číší pozitivní energie a je vidět, že jí její práce velmi baví. Dává však důraz na to, že to byla dlouhá a trnitá cesta. Velmi zdůrazňuje důležitost sebevzdělávání. Ona sama si v rámci sebevzdělávání udělala například lektorský kurz masáží dětí a kojenců, kurz laktačního poradenství, kurz masáží pro těhotné a další. Momentálně se paní Táňa velmi zajímá o problematiku pánevního dna a do budoucna plánuje rozšířit i své podnikání.

Dále jsme s paní Táňou mluvily o tom, zda je s touto profesí spokojená tak, že by ji doporučila i své vlastní dceři. *„To je složitější. Víme, že ta práce není vůbec jednoduchá a já jsem z chudého Karlovarského kraje, kde jsou ty platy dost jiný. Kdybych věděla, že ta práce bude lépe ohodnocena... Zkrátka pokud by šla například do zahraničí, kde je jiný systém a finanční ohodnocení, tak asi ano. U nás jsem však velmi zklamaná z toho, že náš stát komunitní porodní asistentky finančně nepodporuje. Takže práci bych své dceři ráda doporučila, ale v jiných podmínkách.“*

SHRNUTÍ ROZHOVORU

Průběh rozhovoru:

Rozhovor s první porodní asistentkou proběhl prostřednictvím online rozhovoru z důvodu vytíženosti mé participanty a také vzdálenosti, která nás od sebe dělí. První porodní asistentka částečně pracuje v nemocnici na porodnici a částečně v komunitní péči. Provozuje své vlastní studium, kde pečuje o ženy holisticky v různých životních obdobích. Rozhovor s touto porodní asistentkou byl velmi inspirativní, příjemný a z mého pohledu také přirozený.

Obsahová analýza rozhovoru:

- Porodní asistentka vyrůstala v rodině plné zdravotníků a vždy toužila být porodní bába
- Studovala v Ústeckém kraji střední zdravotnickou školu s maturitou na zdravotní sestru a poté tam také navázala bakalářským studiem porodní asistence
- Během studia měla problémy rodinné i finanční
- Díky grantům se jí povedlo školu dostudovat
- V druhém ročníku studia využila grantu z Evropské unie a vycestovala na Slovensko do Prešova
- Výjezd jí velmi motivoval, když viděla rozdíly v péči (lepší fakulta, zaostalá péče v nemocnicích)
- Studium porodní asistence by ráda změnila
- Zvýšit počet teoretických hodin a snížit počet hodin praxe na některých odděleních
- Kritika studentské odborné praxe vykonávané zadarmo
- Délka studia a možnosti prodloužení doby studia s výhodou více času na samostudium, zajímavá témata a kurzy
- První zaměstnání na porodnici
- Po prvním odpracovaném roce nabídka na vedení předporodních kurzů
- Potřeba se dále vzdělávat pro svůj osobní růst v praxi
- Ve 24 letech porod prvního syna
- Přerušování práce v nemocnici a nepřerušované vedení předporodních kurzů
- Ve 27 letech porod dcery
- Po mateřské nástup na novorozenecké oddělení

- Kritika rozdělení v péči porodní asistentky o matku a dítě po porodu, přání holisticky pečovat o oba, jako v zahraničí
- Změny v osobním životě, nový partner a vyženění dalšího syna
- Přizpůsobení práce – vedení předporodních kurzů a práce v nemocnici v ambulanci na částečný úvazek
- Online kurz podnikání
- Další těhotenství a jeho ztráta, prožití post abortivní deprese a touha po dalším dítěti
- Další porod, který byl především v poporodním období velice komplikovaný
- Uvědomění si chyb v systému a motivace začít samostatně podnikat
- Od roku 2019 online podnikání
- Od roku 2021 vlastní soukromé studio péče o ženy celostně plus stále práce na částečný úvazek v porodnici
- V rámci studia nabízí především individuální služby pro ženy téměř jakéhokoliv věku. V období předporodní péče ženám nabízí individuální přípravu na početí, přípravu na sebevědomý porod, těhotenské konzultace a individuální cvičení či těhotenské masáže. V rámci poporodní péče pak baby masáže, laktační poradenství, poporodní opečování či poradenství pro manipulaci s miminkem. V neposlední řadě nabízí též péči na uzdravení porodního traumatu či vyrovnání se se ztrátou miminka.
- Pořádá kurzy komunitní péče pro absolventky porodní asistence
- Zdůrazňuje důležitost sebevzdělávání. Ona sama si v rámci sebevzdělávání udělala například lektorský kurz masáží dětí a kojenců, kurz laktačního poradenství, kurz masáží pro těhotné a další. Momentálně se paní Táňa velmi zajímá o problematiku pánevního dna a do budoucna plánuje rozšířit i své podnikání.
- Postoj k povolání je velmi pozitivní, ale vidí i celou řadu problémů jako finanční podpora komunitní péče, finanční ohodnocení studentek a změna systému studia a v neposlední řadě finanční situace porodních asistentek v menších nemocnicích

13.2 Rozhovor číslo 2: Porodní asistentka – Rakousko

Druhý rozhovor proběhl s porodní asistentkou z Rakouska prostřednictvím plánovaného online rozhovoru v září roku 2023. Paní Lisa je zkušená porodní asistentka s 28letou praxí z okolí Lince, kterou jsem měla možnost poznat v rámci praktické stáže v Linci. Seznámila nás jedna z jejích bývalých studentek. Paní Lisa je maminkou čtyřech dětí a ve svých 61 letech také babičkou a v neposlední řadě porodní asistentkou pracující v komunitní péči s dlouholetou praxí na porodním sále. Má zkušenosti s výukou porodních asistentek, vedením fakulty a celoživotně se v tomto oboru vzdělává.

OKRUH č.1: Motivace participanty stát se porodní asistentkou

Porodní asistentka Lisa vypráví, že již od dětství se jí líbila práce Hebamme tedy porodí báby. Ke studiu porodní asistence se však přihlásila až po tom, co porodila své první dva syny. Celkem má čtyři děti a všechny porodila doma. Její vlastní těhotenství, porod a mateřství ji motivoval k tomu, aby po porodu druhého syna nastoupila na vídeňskou školu pro porodní asistentky a tento obor jí dokonale pohltil.

„Vzpomínám si, že když jsem byla v roce 1989 poprvé těhotná a přemýšlela nad porodem, tak nemocnice nepřicházela v žádném případě v úvahu. Rodit v nemocnici tehdy znamenalo rodit v místnosti s třemi dalšími ženami oddělenými jen plachtou. A když žena rodila, tak viděla přímo naproti vulvu druhé ženy. Dnes je to nepředstavitelné. Moje porody doma byly oproti tomu úžasné! A velmi mě obohatily a posílily jako ženu. A tam se zrodila první myšlenka, že bych mohla i já doprovázet druhé ženy v mateřství.“

Paní Lisa vypráví o tradici domácího porodu v Rakousku a zákonem ustanovené povinnosti, že každá žena, která chce rodit doma má povinnost si zavolat porodní asistentku. Dříve byla porodní asistentka k domácím porodům přidělena dle regionu či části města. Dnes už však spádovost neexistuje a ženy si můžou domluvit ke svému domácímu porodu libovolnou porodní asistentku. Dle statistiky však není o porody doma příliš velký zájem. V Rakousku dnes rodí doma asi jen 1,5 % žen. Většina žen dnes raději volí variantu porodního domu s dostupnou lékařskou péčí či klasickou nemocniční péčí, která prošla velkou změnou.

„Vím, že u Vás v České republice je porod doma ilegální. A myslím, že je to ta nejhorší varianta, co může být. Porody doma vždy budou a není dobře je zakazovat. Akorát je pak u vás provádějí lidé, kteří to neumí. Samozřejmě, že pak dochází k větším komplikacím, než kdyby tam byla zkušená porodní asistentka, která umí rozeznat hranici mezi fyziologií a

patologií. Dle mého názoru a zkušeností je za určitých kritérií domácí porod s porodní asistentkou bezpečný.“

OKRUH č.2: Informace o studium porodní asistentky

Paní Lisa vypráví, že její studium bylo úplně jiné než to, jak studují děvčata v Rakousku porodní asistenci dnes. Tenkrát mohly toto povolání studovat v Rakousku pouze dívky ve věkovém rozpětí 17-35 let. Ona sama nastoupila ve 32 letech, poté co doma porodila své první dva syny. Vzdělání tehdy trvalo pouze dva roky a nastoupit mohly do programu děvčata i bez maturity. Během studia paní Lisa otěhotněla a porodila třetího syna. Se smíchem pak dodává, že to dobře vyšlo a ona měla velké břicho v době, kdy seděla u učení a porodila o prázdninách mezi praxemi.

Paní Lisa navštěvovala v roce 1994-1996 vídeňskou školu pro porodní asistentky, která byla součástí slavné Wiener Semmelweis Frauenklinik. Jednalo se o dvě budovy, kdy v jedné byla gynekologicko-porodnická klinika a ve druhé budově škola pro porodní asistentky spojena s internátem. Tyto dvě budovy spojovala nadzemní chodba, která studentkám i vyučujícím umožňovala rychlý přesun. Zároveň byl také primář kliniky automaticky i ředitelem školy pro porodní asistentky.

Vyučování probíhalo každý den tak, že část dne bylo vyučování a část dne byly studentky v praxi. Teoretické studium obsahovalo pouze porodnictví a zakládalo na vědomostech důležitých při péči porodní asistentky o ženu pouze při porodu. Paní Lisa zmiňuje, že úplně chyběla nauka o dalších možnostech práce porodní asistentky, se kterou se dnes studentky seznamují v rámci bakalářského studia. Říká, že se toho dozvěděla jen velmi málo o předporodní přípravě či holistické péči o těhotnou ženu. Dále o péči po porodu nebo třeba o kojení. Nikdo jim také nepřednášel na témata jako plánování rodiny, antikoncepční metody a o problematice potratů. Ona sama dnes oceňuje, že se studentky v rámci kurikula dozvídají i o celé řadě důležitých témat jako supervize, seberozvoj, psychická hygiena či konflikt management. *„To v době mého studia vůbec nebylo a jsem velmi vděčná, že tyto přednášky můžeme našim studentkám nabídnout! Já se učila jen o fyziologickém a patologickém porodu. Vše ostatní jsem později dostudovala během mé praxe. Porodnictví však každá z nás musela umět perfektně!“*

Paní Lisa vypráví, že studentky byly během studia v neustálém kontaktu s praxí a nepřetržitě věděly, co se ve vedlejší klinice odehrává. Věděly o každé rodičce, císařském

řezu, obratu zevními hmaty, nepovedeném porodu i která paní čeká dvojčata a jaká trojčata. Často k nim přicházel pan primář spojovací chodbou přímo od porodu s CTG záznamem v ruce a zkoušel je náhodně z vědomostí. Paní Lisa vzpomíná, že byl velmi přísný a vyžadoval absolutní disciplínu a znalost každé porodnické problematiky. Někdy se prý také stávalo, že se pomáhajícím studentkám odpolední praktikum kvůli rozeběhnutému porodu protáhlo až pozdě do noci a ony měly další den ve škole omluvený.

„Praxe byla také jiná, než jakou jí vidím u našich studentek dnes. Na začátku studia jsme sloužily v podstatě jako uklízečky na porodním sále a pouze pozorovaly. Pomáhaly jsme s těmi nejhoršími pracemi a nikdy by nás například nenapadlo vejít do místnosti, kde seděly porodní asistentky. I když samozřejmě některé porodní asistentky byly moc hodné a víc nám dovolily. Jiné byly velmi přísné a někdy i zlé. Je to vždy o lidech, a to platí i dnes. Zkrátka jsme věděly, že musíme začít odspoda a práci si zasloužit. Byla to poté velká motivace a také čest být porodní bábou.“

Paní Lisa vzpomíná, že jako studentka měla také deník praxe, kde musela sbírat výkony a dokumentovat vše z praxe. Stejně jako to mají studentky v Rakousku i v České republice dnes, kdy musejí odvést 40 porodů a řadu dalších výkonů. Paní Lisa vzpomíná, že počet porodů byl v dobách jejího studia výrazně nižší, přesné číslo však už zapoměla. *„Mentorku jsme měli na praxi spíše teoreticky. Jednalo se totiž o jednu z našich vyučujících a ta do praxe docházela jen velmi sporadicky. Hlavní, kdo nás vedl a kontroloval byly porodní asistentky samotné. Ty nás také nejvíce naučily. Každá měla samozřejmě jiné metody a chtěla věci jinak.“*

Dále paní Lisa vyprávěla, co jí na studium nejvíce vadilo. Kriticky mluvila zejména o teoretickém obsahu, který v té době dostávali a který jí nevyhovoval. Například téma mobilizace ženy při porodu bylo v té době nemyslitelné. Na druhou stranu si pamatuje, že bylo mnohem méně porodů řešeno operativně.

Závěrečné zkoušky paní Lisa skládala samozřejmě jak teoretické, tak i praktické. Praktická zkouška byla formou odvedení jednoho porodu, kterému přihlížel primář kliniky a hlavní porodní asistentka. A studentky měly možnost tuto zkoušku třikrát opakovat, protože se z různých důvodů stávalo, že obdržely špatné hodnocení.

OKRUH č.3: Informace o nynějším zaměstnání a pracovní cestě

Hned po škole v roce 1996 nastoupila paní Lisa na poloviční úvazek do nemocnice a povedlo se jí hned dostat na porodní sál, kde zůstala až do roku 2002 a k tomu postupně začala vést i porody doma. Zároveň také vychovávala své tři syny. *„Je důležité zmínit, že v té době platil zákon, který již dnes v Rakousku neplatí. A sice, že nejdřív musí Hebamme sloužit jeden rok na porodnici a až poté smí vést porody doma.“*

„Pár let jsem poté pracovala pouze na volné noze, porodila mého čtvrtého syna a odejela na jeden rok s rodinou sbírat zkušenosti do Irska. V roce 2005 jsem začala opět pracovat v nemocnici ve Vídni na částečný úvazek a k tomu nepřetržitě vedla mou službu domácích porodů. V roce 2006 ke mně přišla možnost jít vyučovat porodní asistentky na fakultě ve Vídni, kterou jsem s radostí přijala. Roku 2014 jsem přijala místo vedoucí porodní asistentky na fakultě, kterou dnes vedu již 9. rokem.“

Zajímalo mě, zda si paní Lisa vede nějakou statistiku při své práci v komunitě a porodech doma. *„Bohužel ne! Na tyto věci moc nejsem, ale dnes mě to trochu mrzí. Bylo by zajímavé se podívat na ty čísla a srovnání. Mohu to samozřejmě dohledat, protože veškerou dokumentaci mám schovanou. Vše je ale v papírové podobě, takže jsou toho hromady a byla by to obzvláště náročný úkol.“*

V tuto chvíli se paní Lisa zaměřuje především na vyučování mladých porodních asistentek a vede výuku na fakultě. Je tedy zodpovědná i za vyučování ostatních předmětů a koordinuje teoretické vzdělávání a sestavuje rozvrhy hodin. Doprovod k domácím porodům již vede pouze sporadicky, když se najde nějaká blízká žena, která by ji chtěla u svého porodu mít či například paní, které již rodila předchozí děti. A vždy se snaží sebou mít druhou pomocnou porodní bábu.

Paní Lisa dále mluví o důležitosti sebevzdělávání i s její dlouholetou praxí a udržování se v obraze. Její nejoblíbenější témata jsou nyní spojené s problematikou rodiny v krizi. Studuje témata, kde hraje roli špatný sociální status, menšiny, migrace, chudoba či zdravotní hendikep. Paní Lisa také usiluje o zdůrazňování témat jako mateřství v zemích, kde probíhá válka. *„Tyto témata jsou bohužel v dnešní době opět aktuální, a i náš obor na ně musí reagovat! Snažím se nezaostávat a mluvit o tom. Na nějaké věci už ale asi stará jsem, protože nevládám komunikovat a propagovat se na sociálních sítích. Celý život za mnou chodily*

ženy na doporučení. Dnes má každý profil a prezentuje se. Na to já už ale nestačím a nechávám to mladším.“

OKRUH č.4: Role porodní asistentky

„Dnes se již na svou roli porodní asistentky koukám velmi odlišně, než tomu bylo například po škole. Jsem v první řadě velmi vděčná, že tuto překrásnou práci mohu dělat a předávat jí dál. Vidím však řadu věcí také více kriticky a čím jsem starší, tím jsem opatrnější. Například porody doma bych dnes už sama vést nechtěla. Je důležité pracovat s pokorou a bezpečně. A dnes již vím, že u domácího porodu musí být porodní asistentky dvě! Proto jsem ráda, že například v Německu existuje zákon, že při domácím porodu musí být přítomné porodní asistentky dvě.“

Dále jsem se také zajímala, zda by paní Lisa doporučila toto povolání i své dceři, kdyby ji měla. Na to jsem dostala jasnou odpověď. *„Proč právě dceři? Však Hebamme nemusí být jen žena! I když je to samozřejmě častější. Jeden z mých synů o studiu porodní asistence uvažoval, ale nakonec se rozhodl pro studium fyzioterapie. Důležité je, zda pro to má člověk vloh a chce to dělat. Pak může být dobrá Hebamme!“*

„Já bych v příštím životě byla porodní asistentkou znova! Absolutně. I dnes mě to baví! Je to přesně to, co já chci a v čem se cítím dobře. Ale také si uvědomuji, že to se povede jen pár lidem. Naše povolání je extrémně náročné a já si také mnohé zažila.“ Vyučování dnes paní Lisa vnímá podobně jako doprovod k porodu. Jen na konci nepřijde na svět nové dítě ale nová porodní bába, a to jí též dělá velmi šťastnou.

„Moje filozofie je, že já sloužím jako opora. Jak ženě při porodu, tak například studentce při studiu. Ona se o mě pouze opírá a ví, že já tam jsem. Hlavní práci ale vždy odvede žena! A musí také odcházet s tím pocitem, že ona to zvládla sama. Tato role je pak pro nás obě uspokojivá.“

Na téma postavení ve společnosti má paní Lisa jasný názor. Cítí, že jí lidé přijímají s úctou a pokorou. *„Když někomu v Rakousku řeknu, že pracuji jako Hebamme, tak slyším pochvalu a obdiv. Je to příjemné, že si lidé uvědomují hodnotu naší práce!“* Finanční ohodnocení by ale dle paní Lisy mohlo být lepší. Dle jejích slov je naše práce v Rakousku již poměrně dobře oceněna jak ve státním, tak soukromém sektoru. Vzhledem k náročnosti povolání a zodpovědnosti za dva lidské životy by však mohl být výdělek ještě vyšší. Paní Lisa

uvádí, že ceny za komplexní doprovod k porodu jsou v celém Rakousku dle regionu i porodní asistentky velmi rozdílné. Pohybují se však přibližně mezi 1000 až 2000 Euro (v přepočtu aktuálně od 25 260 Kč až 50 520 Kč). Většina domácí péče je však hrazena pojišťovnou. Zároveň také mluví o velké poptávce po porodních asistentkách, která trvá již více let. Vidí, že v nemocnicích se poté opakovaně stává, že důsledkem nedostatku personálu jsou porodní asistentky přetížené a nemůžou poté věnovat ženě dostatek času a energie, kolik by si přály.

Vztah porodních asistentek mezi Českou republikou a Rakouskem dle paní Lisy bohužel moc nefunguje a ona sama o českých porodních asistentkách, jak přiznala, ví jen velmi málo. *„Mám v podvědomí, že české porodní asistentky mají kvalitní vzdělání na velmi podobné bázi, jako u nás. Ale nepracují ještě tak samostatně jako my. Plus komunitní péče a proplácení je ještě velmi zaostalé. My ovšem také dlouho usilovaly o změnu a věřím, že se to povede i u vás.“*

SHRNUTÍ ROZHOVORU

Průběh rozhovoru:

Rozhovor s druhou porodní asistentkou proběhl prostřednictvím online rozhovoru též z důvodu vytíženosti mé participanty a také vzdálenosti, která nás od sebe dělí. Druhá porodní asistentka nyní pracuje především v sektoru vzdělávání. Její hlavní náplní práce je organizace studia porodních asistentek na fakultě a vyučování některých předmětů. Má za sebou ovšem také dlouholetou praxi jak v nemocnici v porodnici, tak v komunitní péči. V rámci komunitní péče se věnovala především domácím porodům a v menším měřítku také předporodní přípravě. Rozhovor s touto porodní asistentkou byl velmi zajímavý, inspirativní a přínosný.

Obsahová analýza rozhovoru:

- Porodní asistentka začala studovat ve 32 letech po porodu svých prvních dvou synů v domácím prostředí
- Její vlastní mateřství jí přivedlo k myšlence doprovázet další ženy během tohoto období
- Porovnávání péče v době jejího prvního těhotenství a dnes
- Všechny své čtyři děti porodila doma
- Každá žena má v Rakousku povinnost volat si k domácímu porodu porodní asistentku
- Dle statistiky je malý zájem o domácí porody
- Kritika českého systému v otázce domácích porodů
- Dvouleté studium na fakultě ve Vídni
- Během studia třetí těhotenství a porod
- Popis praktického a teoretického vyučování během jejího studia
- Teoretická výuka obsahující pouze fyziologii a patologii u porodu
- Žádné přednášky o předporodní péči, těhotenství, poporodní péči, kojení a řadě dalších směrů
- Každodenní kontakt s praxí během studia umožněný klinikou ve vedlejší budově
- Primář kliniky byl zároveň ředitelem fakulty a dbal na vzdělání porodních asistentek
- Popis průběhu praxí, systému sbírání výkonů a pracovního růstu
- Kritika tehdejšího studia především z pohledu opomenutí řady významných teoretických témat
- Popis závěrečné praktické i teoretické zkoušky
- Po ukončení studia nástup do nemocnice na porodnici a tam šestiletá praxe
- Zároveň postupný začátek doprovodu k domácím porodům
- Kombinace práce a výchova třech synů
- Porod čtvrtého syna
- Jeden rok sbírání zkušeností v Irsku
- Práce v soukromém sektoru spočívající především v doprovodu k domácím porodům
- V roce 2006 nabídka vyučování na fakultě ve Vídni v kombinaci s prací v komunitním péči
- V roce 2014 nabídka na post vedoucí porodní asistentky na fakultě

- Důraz na celoživotní sebevzdělávání a výčet oblíbených témat
- Komentování aktivity porodních asistentek na sociálních sítích
- Hodnocení vztahu k profesi a zkušeností z dlouholeté praxe
- Důležitost přítomnosti dvou porodních asistentek u domácího porodu
- Debata o vhodnosti muže v roli porodní asistentky – vidí velmi pozitivně
- Talent a vlohy pro profesi porodní asistentky
- Zapálení pro obor a spokojenost v zaměstnání i přes jeho obtížné stránky
- Filozofie porodní asistentky Lisy k její profesi – sloužit ženám jako opora, porodní asistentka i žena odcházejí ze spolu prožité situace s dobrým pocitem
- Sociální postavení porodních asistentek a finanční ohodnocení v Rakousku
- Komentování vztahu mezi českými a rakouskými porodními asistentkami – V podvědomí rakouských porodních asistentek je, že je v České republice srovnatelné studium, jako v Rakousku. Komunitní péče je však nesrovnatelně jinde a v některých nemocnicích jsou i kompetence mnohem menší. Porodní asistentky nepracují tolik samostatně, jako je tomu zvykem v Rakousku.
- Pohled rakouské porodní asistentky na náš systém je však pozitivní a věří, že se také povede změna. Rakouské porodní asistentky, také dlouho usilovaly o zlepšení komunitní péče a svých kompetencí.

DISKUSE

Dílčí cíl č.1: Zjistit, jaká byla motivace participanty stát se porodní asistentkou

Tabulka 1: Motivace porodní asistentky

	Paní Táňa	Paní Lisa
Kdy se rozhodla stát se porodní asistentkou	V dětství	Až v dospělosti, po porodu dvou vlastních synů
Měla nějaký vzor	Rodina plná zdravotníků	Neměla
Reakce rodiny	Přirozená a podporující	Přirozená a podporující

Některé studentky popisují, že jejich prvotní motivací ke studiu byla skutečnost, že milují děti a mají například i zkušenosti s jejich hlídáním. Většina rakouských fakult však doporučuje a některé i vyžadují si před podáním přihlášky prožít krátkou praxi na porodnici. Díky tomu získáte představu o tom, co vás v této profesi čeká. Získáte náhled do pracovního života, který vám pomůže při rozhodování (Landesverband der Hebamme, 2020). Studentka Veronika v jednom rozhovoru uvádí, že tato krátká praxe u soukromé porodní asistentky jí velmi pomohla v rozhodování a namotivovala k učení na přijímací zkoušky (Presstige, 2021).

Z mých zkušeností z praktických stáží v Horním Rakousku vím, že tato možnost pro případné budoucí studentky porodní asistence opravdu existuje a je také často využívána. Prakticky to funguje tak, že si zájemkyně zavolá přímo do porodnice a domluví si termín. V daný termín se dostává před předáním služby, převleče se v šatně do nemocniční uniformy a stráví zpravidla dvě až tři hodiny v doprovodu jedné porodní asistentky. Má tak možnost si prohlédnout prostory porodnice viz Obrázek 1, 2, 3 a vidět realitu práce porodní asistentky.

Odpovědi participantek byly dle očekávání hned na počátku rozhovoru velmi rozdílné, protože motivace ke studiu je vždy značně individuální. U prvního rozhovoru se u paní Táni jednalo o dětský sen, který byl podpořen a pravděpodobně i částečně ovlivněn rodinou, kde většina pracovala ve zdravotnictví. U druhého rozhovoru naopak rozhodnutí stát se porodní asistentkou přišlo až mnohem později. Paní Lisa se v dospělosti během svého prvního těhotenství začala zajímat o práci porodních asistentek a tehdejší porodnickou péči. Byla

zděšena z toho, jak v roce 1989 probíhaly porody na porodním sále a rozhodla se porodit své dva první syny doma. Tato zkušenost jí velmi obohatila a posílila. Rozhodla se, že by ráda doprovázela i další ženy během těhotenství a porodu a začala ve 32 letech studovat ve Vídni.

Na mých praktických stážích v Rakousku jsem se setkala s řadou rakouských studentek porodní asistence a všechny byly přibližně o 3 až 5 let starší než já a všechny za sebou již měly nějaké studium v jiném oboru sociální péče.

Dnes je v Rakousku jednou z podmínek ke studiu porodní asistence to, že studium musí začít před dovršením 30. roku života. V Rakousku je velmi časté, že se ženy rozhodnou pro studium až po vlastním prožitku těhotenství či jiném studiu (Bildungsberatung, 2024).

Dílčí cíl č.2 : Zjistit informace o studiu porodní asistentky

Tabulka 2: Informace o studiu

	Paní Táňa	Paní Lisa
Kde studovala, průběh studia.	<ul style="list-style-type: none"> • V Ústeckém kraji • 3letý bakalářský obor • Finanční komplikace 	<ul style="list-style-type: none"> • Ve Vídni • 2letá nástavba • Výchova dvou synů a jedno těhotenství a porod během studia
Potíže/zkušenosti/postřehy během studia	<ul style="list-style-type: none"> • Velké množství teoretické výuky versus nespočet hodin neplacené praxe • Nedostatek času na mimoškolní aktivity a samostudium 	<ul style="list-style-type: none"> • Velké rozdíly se studiem dnes • Neustálý kontakt s praxí • Kritika teoretické výuky – zaměření pouze na fyziologický a patologický porod, nulová příprava na další možnosti práce porodní asistentky

	<ul style="list-style-type: none"> • Vlastní ujištění se pro vhodnost k práci porodní asistentky 	
Praxe v rámci studia	<ul style="list-style-type: none"> • Zkušenost s Erasmem • Kritika neproplácené praxe 	<ul style="list-style-type: none"> • Každodenní

Od akademického roku 2001-2002 bylo zahájeno tříleté bakalářské studium oboru porodní asistence v České republice, které je zakončené státní závěrečnou zkouškou a praktickou komisionální zkouškou (Procházka a kol., 2020, str.25). Zákon, který stanovil povinnost studia tříletého bakalářského programu pro porodní asistentky, začal platit v roce 2004 (MZČR, 2021). V tento přelomový rok nastoupila ke studiu participantka paní Táňa z České republiky a absolvovala tedy tříleté studium. Tříleté bakalářské studium absolvují v dnešní době i studentky v Rakousku. A z mé osobní zkušenosti z praktických stáží v Rakousku vím, že se studium příliš neliší od našeho studia v České republice. Rakouské studentky porodní asistence mají také bloky teoretické a praktické výuky na různých oddělení. Rozpis výkonů, které musí splnit během studia a počet 40 porodů. Dále tzv. mapy do kterých si zapisují docházku, výkony a kazuistiky. V rámci studia plní praktické stáže na různých pracovištích a odděleních s možností vycestovat do zahraničí. Rozdílem však zůstává, že si rakouské porodní asistentky za studium platí, jak uvádím v teoretické části práce. V rámci toho mohou čerpat různé výhody, jako je například v Linci možnost navštěvovat krásnou nemocniční jídelnu, a to jak v čase teoretické výuky, tak v období praxí zdarma. Studentky vždy mají půlhodinovou pauzu na klidný oběd. V nemocniční jídelně studentky naleznou pestrou a vyváženou stravu, která je důležitým zdrojem energie a podpory během studia viz Obrázek 4, 5. Dalším rozdílem je, že rakouské studentky porodní asistence jsou každý den praktika hodnoceny od porodní asistentky, s kterou ten den pracovaly. Dále jsou během praktické stáže vždy na počátku, v polovině a ke konci praxe vedeny rozhovory s vybranou porodní asistentkou. Při těchto rozhovorech se i na základě každodenního hodnocení ostatních porodních asistentek posoudí, jak se studentce vede. Mentorka se studentkou si stanoví silné a slabé stránky, zhodnotí vývoj praxe a cíle, co je třeba zlepšit. A v neposlední řadě je zde prostor i pro sebereflexi, supervizi a vyjádření emocí. Je to důležitá součást psychohygieny studentek.

Skvělou aktivitou rakouských studentek porodní asistence je také tvorba vzdělávacích boxů viz Obrázek 6. Vzdělávací box je krabice, která je zaměřena na jedno téma např. zevní a vnitřní vyšetření, léky na porodním sále či příprava k císařskému řezu. Vzdělávací box pak obsahuje vše k tréninku tohoto tématu. Například box k přípravě na císařský řez obsahuje teoretický popis přípravy, pomůcky, které jsou potřeba a například i jednoduchou vědomostní hru, kde si studentka ověří své znalosti. V prostoru sesterny je pro studentky vyhrazená velká čas, kde se nacházejí, jak vzdělávací boxy, tak knihovna viz Obrázek 7. Studentky tak mohou volné chvíle na porodnici trávit vzdělávací hrou či studiem literatury.

Participantka pocházející z Rakouska však nastupovala ke studiu v roce 1994 a to se ještě studovalo pouze dva roky. Její studium na vídeňské fakultě se značně lišilo od toho, jak se vzdělávají porodní asistentky v Rakousku dnes. Paní Lisa velmi kriticky vzpomíná na teoretický obsah výuky, která se zaměřovala pouze na porodnictví a teorii fyziologického a patologického porodu. Chyběla nauka o ostatních možnostech práce porodní asistentky. Nauka o péči porodní asistentky o ženu během těhotenství a šestinedělí či problematika kojení. Nikdo jim také nepřednášel na témata jako plánování rodiny, antikoncepční metody a problematice potratů. Ona sama dnes oceňuje, že se studentky v rámci kurikula dozvídají i o celé řadě důležitých témat jako supervize, seberozvoj, psychická hygiena či konflikt management.

Dnes teoretická náplň studijního programu porodní asistence v Rakousku zahrnuje porodnictví a porodnickou medicínu, ale důležitou roli hraje také zdraví žen a výzkum v oblasti porodní asistence. Aby bylo možné pochopit a posoudit psychologické a sociální procesy spojené s rodičovstvím, zaměřuje se studijní program také na vysokou úroveň sociálních kompetencí porodních asistentek. Studenti se učí rozpoznávat jedinečnost každé ženy a jejího dítěte, což je ústřední složkou profese porodní asistentky (FH Kärtner, 2024).

Paní Táňa z prvního rozhovoru kriticky hodnotí teoretické studium především kvůli velkému množství hodin teoretické výuky a nespočtu hodin neplacené praxe. Kritizuje to zejména z toho důvodu, že kvůli velkému množství teoretické výuky nezbývá studentce čas na samostudium témat, která jednotlivce zaujmou.

Dílčí cíl č.3 : Zjistit informace o nynějším zaměstnání

Tabulka 3: Informace o nynějším zaměstnání

	Paní Táňa	Paní Lisa
První zaměstnání/další cesta	<ul style="list-style-type: none"> • První práce na porodnici • Vedení kurzů předporodní přípravy • Ve 24 letech první porod, po 3 letech druhý porod • Novorozenecké oddělení • Změny v osobním životě – další syn • Online kurz podnikání • Další těhotenství a ztráta – Post abortivní deprese • Porod čtvrtého dítěte 	<ul style="list-style-type: none"> • První práce na porodnici • Doprovod k domácím porodům • Kombinace práce a výchova třech synů • Porod čtvrtého syna • Soukromá praxe • Od roku 2006 výuka na fakultě s kombinací komunitní péče
Čemu se nyní věnuje	<ul style="list-style-type: none"> • Práce komunitní porodní asistentky v soukromém studiu a částečný úvazek v nemocnici na porodním sále • Vedení kurzů komunitní porodní asistence • Sebevzdělávání 	<ul style="list-style-type: none"> • Od roku 2014 vedoucí porodní asistentka fakulty • Občasné doprovody k porodům • Sebevzdělávání

Obě participanty začali svou profesní dráhu na porodním sále a po čase se začali zajímat o péči mimo nemocniční prostředí. V případě paní Táni se jednalo o vedení předporodních kurzů pod křídly zkušené porodní asistentky. A u paní Lisy šlo o doprovod k domácím porodům. Obě participanty uvedly, že pro ně bylo velmi důležité mít brzy matkou a prožít si své vlastní mateřství.

Dle článku od rakouské porodní asistentky jménem Anja Constance Gaca začíná se studiem řada porodních babiček v Rakousku až po porodu vlastního dítěte a tyto porodní asistentky uvádí, že je jejich osobní zkušenost s porodem velmi posunula i v pracovním životě. Ona však v článku zdůrazňuje, že během dlouholeté praxe a výzkumu zjistila, že vlastní mateřství není pro výkon povolání porodní asistentky rozhodující a nemá vliv na kvalitu porodní babičky (Von guten Eltern, 2015).

Obě participanty se shodly na tom, že nerady oddělují po porodu péči o ženu a novorozence mezi dětskou sestru a porodní asistentku. V rakouské nemocnici jsem měla možnost v rámci mé praktické stáže vidět, že není nutné péči rozdělovat. Na porodním pokoji se zvládne v případě fyziologického průběhu porodu postarat jedna porodní asistentka jak o ženu, tak novorozence po porodu. Samozřejmostí je, že pokud vývoj porodu překročí hranice fyziologie, tak je volán specializovaný neonatologický tým. A dle paní Lisy je také nezbytné, aby v případě domácího porodu byly přítomny porodní asistentky dvě a mohly se v případě komplikací adekvátně postarat o matku i novorozence.

V učebnici pro rakouské porodní asistentky stojí, že 2-3 hodiny po porodu se novorozenec odebírá z přímého kontaktu s matkou pouze z důvodu závažné zdravotní indikace či na přání rodičů. Všechny méně důležité zdravotní úkony provede porodní asistentka u novorozence na břiše matky v přímém kontaktu s kůží (Stiefel, Brendel, Bauer 2020, str. 570).

Paní Táňa si roce 2021 si založila soukromé studio, kde pečuje o ženy holisticky. Zaměřuje se zejména na individuální péči o těhotné ženy, před porodem i po porodu. K tomu pracuje na částečný úvazek v porodnici. A stejně jako druhá participantka je spokojená s rozdělením práce. Obě participanty přiznaly, že je pro ně důležité udržovat krok s nemocniční péčí a novými trendy a zároveň se starat o ženy individuálně v rámci komunitní porodní asistence.

Mnoho porodních babiček v Rakousku i v Německu pracuje na částečný úvazek v nemocnici a k tomu na volné noze, kdy nabízí služby komunitní porodní asistentky. Tuto kombinaci často podporuje i zaměstnavatel. Těhotné ženy totiž rády volí variantu, kdy si vyberou komunitní porodní asistentku pro poporodní opečování z řad personálu nemocnice, kde mají v plánu родit (Deutscher Hebammenverband, 2023).

Participanty se také shodly na důležitosti samostudia během celé profesní dráhy a výhodami individuální péče. Obě participanty poskytují rády individuální péči, protože věří, že žena si zaslouží během těhotenství, porodu a mateřství plnou pozornost a maximální možnou péči. A také dostatek času pro komunikaci a vytvoření důvěry.

Dílčí cíl č.4 : Zjistit, jak vnímá svou roli porodní asistentky ve své zemi

Tabulka 4: Role porodní asistentky

	Paní Táňa	Paní Lisa
Role porodní asistentky	<ul style="list-style-type: none"> • Spokojená, kritická k nedostatkům v systému 	<ul style="list-style-type: none"> • Hrdá, spokojená, naplňující
Pohled společnosti na obor porodní asistence	<ul style="list-style-type: none"> • Povědomí se zlepšuje 	<ul style="list-style-type: none"> • Cítí obdiv společnosti • Společenská prestiž

Obě participanty se shodly, že vykonávají svou práci porodní asistentky velmi rády a s neutuchajícím nadšením. Paní Lisa uvedla i vlastní filozofii, která jí udržuje cítit se v tomto povolání dobře. Kdy cílem je, aby žena prošla celým procesem mateřství, a především pak porodem s pocitem, že to zvládla sama. Porodní asistentka pro ni byla oporou, ale hlavní sílu vynaložila ona. Porodní asistentka je v roli nezbytné pomocné síly, kdy provede ženu neopakovatelným zážitkem a posílí se navzájem. Porodní asistentka i žena by tedy měly odcházet s dobrým pocitem.

Paní Táňa kritizuje a přála by si změnit finanční podpora komunitní péče, finanční ohodnocení studentek a změnu systému studia. V neposlední řadě také finanční situace po-

rodních asistentek v menších nemocnicích. Paní Lisa také komentuje situaci v České republice. V podvědomí rakouských porodních asistentek dle jejího názoru je, že máme v České republice srovnatelné studium, jako v Rakousku. Komunitní péče je však nesrovnatelně jiná a v některých nemocnicích jsou i kompetence mnohem menší. Porodní asistentky nepracují tolik samostatně, jako je tomu zvykem v Rakousku. Pohled rakouské porodní asistentky na náš systém je však pozitivní a věří, že se také povede změna. Rakouské porodní asistentky také dlouho usilovaly o zlepšení komunitní péče a svých kompetencí.

LIMITY VÝZKUMU

I přes úsilí zůstat objektivní, bývá limitem kvalitativního výzkumu subjektivita a osobnost výzkumníka, která může průběh rozhovoru i interpretaci výsledků značně ovlivnit. Dále také forma online rozhovoru není ideální zejména z důvodu neosobního přístupu, nemožnosti sdílet plně emoce a případných technických nedostatků.

Výběr pouze jedné zástupkyně z každé země také zkresluje informace o porodnictví v dané zemi. Proto by tento kvalitativní výzkum mohl být přínosnější, pokud by obsahoval názory více participantek. Z tohoto pohledu by bylo vhodné provést další kvantitativní výzkum, aby bylo možné objektivně zhodnotit rozdíly v porodní asistenci v České republice a Rakousku.

DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Doporučení do praxe od participantek:

- Podporovat možnosti samostudia jak u studentek, tak u porodních asistentek v praxi a umožnit jim se tak dále rozvíjet.
- Nerozdělovat péči o novorozence a matku po porodu mezi dětskou sestru a porodní asistentku, pokud se jedná o fyziologický porod a fyziologického novorozence.
- Vytrvat ve snaze rozšíření komunitní péče v České republice a kompetencí u porodních asistentek.
- Podporovat individuální přístup k ženě a vytvořit dostatek času pro komunikaci a vytvoření důvěry.
- S hrdostí prezentovat povolání porodní asistence a ukazovat práci porodní asistentky i laické veřejnosti.

Doporučení do praxe dle mých osobních zkušeností z praxí v rakouské porodnici

- Dbát na zpětnou vazbu u studentek porodní asistence. V ideálním případě zařadit rakouský systém hodnocení praxe, který spočívá v individuálním a pravidelném hodnocení studentky. Studentka se na základě každodenního hodnocení od porodních asistentek může lépe poučit ze svých chyb a vědomě je přijmout. Dále díky rozhovoru studentka získává pravidelnou možnost supervize a psychohygieny.
- Vytvořit možnost krátké praxe na porodnici pro budoucí studentky porodní asistence, aby si dokázali představit, jak vypadá práce porodní asistentky.
- Zlepšení stravování studentek porodní asistence. Umožnit studentkám porodní asistence alespoň jednou denně teplou a vyváženou stravu během praktika, kdy pracují na dvanácti hodinové směny. A v období teoretické výuky vymezit dostatek času na návštěvu školní jídelny.
- Založení praktického časopisu pro porodní asistentky, kde by byla možnost informovat o nových výzkumech, vzdělávacích akcích a trendech dnešní doby.

SEBEREFLEXE

Moje nedostatečná zkušenost jako výzkumníka omezila získávání relevantních dat v průběhu rozhovoru. Po reflexi jsem si uvědomila, že rozhovory by bylo možné vést účinněji s lépe promyšlenou strukturou a širším spektrem otázek. Spolupráce s oběma účastnicemi však pro mě byla velmi pozitivní a přínosná. Obě ženy jsou přirozeně komunikativní a nebylo tedy těžké je rozmluvit. Oba rozhovory probíhaly v otevřené atmosféře, kde účastnice projevovaly ochotu sdílet i citlivé osobní zkušenosti, za které jsem jim vděčná. Pro mě to bylo výzvou vytvořit vhodnou strukturu rozhovoru a zajistit, aby probíhaly v souladu s principy kvalitativního výzkumu. Nebylo pro mě však jednoduché vést tento druh rozhovoru jak v českém, tak i německém jazyce. Přestože z mé strany již není příliš velká jazyková bariéra, tak nebylo lehké správně pokládat otázky abych negativně neovlivnila či nepřerušila zajímavé vyprávění a proud myšlenek. I přes mé jazykové znalosti pro mě byl rozhovor v německém jazyce náročnější. Moje jazyková vybavenost také ovlivnila výběr literatury zejména u vyhledávání o historii Rakouska, kdy pro mě bylo časově velmi náročné vybrat vhodné zdroje. Uvědomuji si, že kdybych měla větší časovou dotaci a snazší přístup k rakouské literatuře, tak bych mohla část o historii porodní asistence v Rakousku zpracovat lépe.

ZÁVĚR

Ve své práci jsem se věnovala porodní asistenci v České republice a v Rakousku. V teoretické práci jsem představila historii oboru porodní asistence v České republice a v Rakousku. Dále rozdíl ve vzdělávání, profesi porodní asistentky a aktuální podobě péče porodní asistentky v České republice a v sousedním Rakousku.

V praktické části této práce byla provedena kvalitativní výzkumná studie pomocí polostrukturovaných rozhovorů s dvěma porodními asistentkami. Jedné rakouské porodní asistentky a druhé české. Tyto rozhovory umožnily porovnání pohledů porodních asistentek ze dvou sousedních zemí, což přineslo zajímavé poznatky v oblasti vzdělávání, práce porodních asistentek a postoje ve společnosti.

Hlavním cílem práce bylo identifikovat rozdíly v systému porodní asistence v České republice a v Rakousku. Největším rozdílem v systému je, že v Rakousku funguje komunitní péče, je možné legálně родit doma a jedna porodní asistentka pečuje o novorozence a ženu po porodu. Mezi silné stránky porodní asistence v České republice patří vzdělávání porodních asistentek včetně možnosti vycestovat v rámci studia do zahraničí a získat tak srovnání. Dále také vytrvalost porodních asistentek o změnu v komunitní péči a zlepšení kompetencí. Z doporučení do praxe pro české porodní asistentky bych vyzdvihla nerozdělování péče o novorozence a ženu po porodu a založení časopisu pro porodní asistentky.

Doufám, že tato práce bude přínosem nejen pro praxi porodních asistentek, ale také pro budoucí studentky, které budou chtít získat zkušenosti v Rakousku.

SEZNAM LITERATURY

1. STIEFEL, Andrea; BRENDEL, Karin a , Nicola. *Hebammenkunde*. 6. vydání. Thieme, 2020. ISBN 978-3-13-240450-2.
2. DOLEŽAL, Antonín. *Od babictví k porodnictví*. Praha: Karolinum, 2001. ISBN 80-246-0277-6.
3. VRÁNOVÁ, Věra. *Historie babictví a současnost porodní asistence*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2007. ISBN 80-244-1764-2.
4. PROCHÁZKA, Martin. *Porodní asistence*. Praha: Maxdorf, 2020. ISBN 978-80-7345-618-4.
5. *Ministerstvo zdravotnictví české republiky*. Online. 2019, 2021. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/kdo-je-porodni-asistentka-a-jak-se-stat-porodni-asistentkou/>. [cit. 2023-12-05].
6. *Porodní dům U čápa*. Online. 2023. Dostupné z: <http://www.pdcap.cz/Texty/PA/Studie.html>. [cit. 2023-12-05].
7. *Österreichisches Hebammengremium*. Online. 2023. Dostupné z: <https://www.hebammen.at/hebammen/hebammen-ausbildung/>. [cit. 2023-12-05].
8. *FH Campus Wien*. Online. 2023. Dostupné z: <https://www.fh-campuswien.ac.at/studium-weiterbildung/studien-und-lehrgangsangebot/hebammen.html>. [cit. 2023-12-05].
9. *Studieren.at*. Online. 2023. Dostupné z: <https://www.studieren.at/studien/hebammen/>. [cit. 2023-12-05].
10. *UNIPA*. Online. 2023. Dostupné z: <https://www.unipa.cz/o-nas/>. [cit. 2023-12-05].
11. *Česká komora porodních asistentek, z.s.* Online. 2023. Dostupné z: <https://www.ckpa.cz/ckpa/o-nas.html>. [cit. 2023-12-05].

12. ČSPA. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.porodniasistentky.info/index.php/predsednictvo-cspa/>. [cit. 2024-01-18].
13. *Národní soustava povolání*. Online. 2023. Dostupné z: <https://nsp.cz/jednotka-prace/porodni-asistentka-9f9f>. [cit. 2023-12-05].
14. *Midwifery: knowledge, skills and practices*. Online. UNESCO Intangible Cultural Heritage. 2023. Dostupné z: https://ich.unesco.org/en/RL/midwifery-knowledge-skills-and-practices-01968?fbclid=IwAR0t_PiNUIroDa_9Ydbl4VIqvwQquKB-hvWGUm7Ii7aSt5giyMj3YsMSgkJU. [cit. 2024-03-14].
15. KONIGSMARKOVÁ, Ivana a KONTRA, Gabriela. *Porodem to začíná*. Praha: Divočina, 2022. ISBN 978-80-908281-2-4.
16. *Definition of Midwifery*. Online. International Confederation of Midwives. 2024. Dostupné z: <https://internationalmidwives.org/resources/definition-of-midwifery/>. [cit. 2024-03-19].
17. *Neploďnost jako fenomén dnešní doby*. Online. Česká průmyslová zdravotní pojišťovna. 2024. Dostupné z: <https://www.cpzp.cz/clanek/5445-0-Neploďnost-jako-fenomen-dnesni-doby.html>. [cit. 2024-03-19].
18. *Přirozené metody podporující zdraví v praxi porodní asistentky*. Západočeská univerzita v Plzni Univerzitní 2732/8, 301 00 Plzeň, 2021. ISBN 978-80-261-1077-4.
19. *Problematika porodní asistence v komunitní péči o ženu a dítě v ČR*. Online. 2015. Dostupné z: <https://www.ckpa.cz/files/PDF/Problematika%20PA%20%20v%20komunitni%20peci.pdf>. [cit. 2024-03-19].
20. *Mediadaten*. Online. Österreichisches Hebammengremium Zeitung. 2024. Dostupné z: <https://zeitung.hebammen.at/mediadaten/>. [cit. 2024-03-19].

21. *Bewerbungstipps*. Online. Landesverband der Hebammen. 2020. Dostupné z: <https://www.hebammen-nrw.de/cms/beruf-hebamme/ausbildung/bewerbungstipps/>. [cit. 2024-03-30].
22. *Früher Ausbildung, heute Studium – eine Hebammenstudentin im Interview*. Online. Presstige. 2021. Dostupné z: <https://presstige.org/2021/05/frueher-ausbildung-heute-studium-eine-hebammenstudentin-im-interview/>. [cit. 2024-03-30].
23. *Umschulung zur Hebamme*. Online. Aha! Bildungsberatung. 2024. Dostupné z: <https://aha-bildungsberatung.at/umschulung-zur-hebamme/>. [cit. 2024-03-30].
24. *Hebammen-Bachelorstudium*. Online. FH Kärntner. 2024. Dostupné z: <https://www.fh-kaernten.at/studium/gesundheit-soziales/bachelor/hebammen>. [cit. 2024-03-30].
25. *Die Hebamme ohne Kinder*. Online. Von guten Eltern. 2015. Dostupné z: <https://www.vonguteneltern.de/die-hebamme-ohne-kinder/>. [cit. 2024-03-30].
26. *Wie arbeiten Hebammen? Tätigkeit im Überblick*. Online. Deutscher Hebammenverband. 2023. Dostupné z: <https://hebammenverband.de/hebamme-werden-und-sein/wie-arbeiten-hebammen>. [cit. 2024-03-30].

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Fotografie z porodního sálu v Linci – relaxační vana

Zdroj: vlastní

Obrázek 2: Fotografie z porodního sálu v Linci – chodba

Zdroj: vlastní

Obrázek 3: Fotografie z porodního sálu v Linci – porodní pokoj

Zdroj: vlastní

Obrázek 4: Nemocniční jídelna v Rakousku

Zdroj: vlastní

Obrázek 5: Nemocniční strava

Zdroj: vlastní

Obrázek 6: Fotografie vzdělávacích boxů

Zdroj: vlastní

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Motivace porodní asistentky	49
Tabulka 2: Informace o studiu	50
Tabulka 3: Informace o nynějším zaměstnání.....	53
Tabulka 4: Role porodní asistentky.....	55

SEZNAM ZKRATEK

př.n.l.	před naším letopočtem
n.l.	našeho letopočtu
tzv.	takzvané
MZČR	Ministerstvo zdravotnictví České republiky
BSc.	Bachelor of Science (Bakalář přírodních věd)
UNIPA.....	Unie porodních asistentek
ČKPA	Česká komora porodních asistentek
ČSPA.....	Česká společnost porodních asistentek
ICM	International Confederation of Midwives (Mezinárodní konfederace porodních asistentek)
Mgr.	Magistr
EMA.....	Evropské asociace porodních asistentek
ČGPS.....	Česká gynekologická a porodnická společnost
ČLS JEP	Česká lékařská společnost Jana Evangelisty Purkyně
et al.	a další
s.	strana
Sb.	Sbírka zákonů
ÖHG	Österreichisches Hebammengremium (Rakouské sdružení porodních asistentek)
např.	například
DVH.....	Deutscher Hebammenverband (Německá asociace porodních asistentek)

e.V. eingetragener Verein (registrovaný spolek)

ÖHZ Österreichische Hebammenzeitung (Rakouský časopis pro
porodní asistentky)

VZP Všeobecná zdravotní pojišťovna

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha 1 - Informovaný souhlas v českém jazyce
- Příloha 2 – Informovaný souhlas v německém jazyce
- Příloha 3 – Otázky k rozhovoru v českém jazyce
- Příloha 4 – Otázky k rozhovoru v německém jazyce
- Příloha 5 – Kdo je porodní asistentka dle mezinárodní definice

PŘÍLOHY

Příloha 1 – Informovaný souhlas v českém jazyce

INFORMOVANÝ SOUHLAS

PORODNÍ ASISTENCE V ČESKÉ REPUBLICE A RAKOUSKU
STUDENT

Marie Fabiánová
Katedra ošetrovatelství a porodní asistence
Fakulta zdravotnických studií ZČU
fabianovamarie6@seznam.cz

VEDOUCÍ BP:

Mgr. Eva Hendrych Lorenzová, Ph.D.
Katedra ošetrovatelství a porodní asistence
Fakulta zdravotnických studií ZČU
elorenzo@kos.zcu.cz

CÍL STUDIE

Cílem studie je zjistit, jaké jsou rozdíly v činnosti porodní asistentky v České republice a v Rakousku.

S Vaším svolením bude proveden rozhovor s Vámi, který bude zaznamenán na diktafon. Pořízený záznam nebude sdílen nikým jiným než studentem a vedoucím bakalářské práce. Záznamy budou ihned po kompletaci studie vymazány. Úryvky z rozhovoru mohou být použity při prezentaci studie, ale tyto citace budou vždy anonymní. Vaše identita nebude rozpoznána, bude použit pseudonym.

Nemusíte odpovídat na žádné specifické otázky, pokud nebudete sám/sama chtít, a můžete také kdykoliv odstoupit od rozhovoru nebo studie.

SOUHLAS S VÝZKUMEM

Já

souhlasím s účastí ve výzkumné studii. Souhlasím se záznamem rozhovoru na diktafon. Rozumím, že mohu kdykoliv od rozhovoru nebo studie odstoupit a že citace rozhovoru budou použity anonymně, nebudu ve studii identifikována.

Podpis účastníka výzkumu:.....Datum:

Podpis studenta:.....Datum:

Příloha 2 – Informovaný souhlas v německém jazyce

INFORMIERTE ZUSTIMMUNG

HEBAMMENWESEN IN DER TSCHECHISCHEN REPUBLIK UND ÖSTERREICH STUDENTIN

Marie Fabiánová

Abteilung für Krankenpflege und Hebammenwesen

Fakultät für Gesundheitswissenschaften, Westböhmisches Universität

fabianovamarie6@seznam.cz

BETREUER DER BAKKALAUREATSARBEIT:

Mgr. Eva Hendrych Lorenzová, Ph.D.

Abteilung für Krankenpflege und Hebammenwesen

Fakultät für Gesundheitswissenschaften, Westböhmisches Universität

elorenzo@kos.zcu.cz

ZIEL DER STUDIE

Ziel der Studie ist es, herauszufinden, welche Unterschiede es in der Tätigkeit von Hebammen in der Tschechischen Republik und in Österreich gibt.

Mit Ihrem Einverständnis wird ein Interview geführt und mit einem Diktiergerät aufgezeichnet. Die Aufnahmen werden nur an die Studentin und den Betreuer der Bachelorarbeit weitergegeben. Die Aufnahmen werden unmittelbar nach Abschluss der Studie gelöscht. Auszüge aus dem Interview können in der Präsentation der Studie verwendet werden, aber diese Zitate werden immer anonymisiert sein. Ihre Identität wird nicht erkennbar sein, es wird ein Pseudonym verwendet.

Sie müssen keine bestimmten Fragen beantworten, es sei denn, Sie wollen es selbst, und Sie können auch jederzeit von dem Interview oder der Studie zurücktreten.

ZUSTIMMUNG ZUR FORSCHUNG

Ich

bin damit einverstanden, an der Forschungsstudie teilzunehmen. Ich bin damit einverstanden, dass das Interview mit einem Tonbandgerät aufgezeichnet wird. Mir ist bekannt, dass ich jederzeit von dem Interview oder der Studie zurücktreten kann und dass die Zitate aus dem Interview anonym verwendet werden und ich in der Studie nicht identifiziert werde.

Unterschrift des Forschungsteilnehmers:.....Datum:

Unterschrift des Studenten:.....Datum:

Příloha 3 – Otázky k rozhovoru v českém jazyce

1. Zjistit, jaké byly začátky participantky, než se stala porodní asistentkou.
 - Jak se o tomto povolání dozvěděla?
 - Kdy se k tomuto povolání participantka rozhodla a co ji k tomu vedlo?
 - Měla participantka nějaký vzor či někoho v rodině, kdo toto zaměstnání zastával?
 - Co/kdo participantku ovlivnilo?
 - Jaká byla reakce rodiny, že chce participantka studovat obor porodní asistence?
 - Jaká byla reakce společnosti, přátel apod., že chce participantka studovat obor porodní asistence?
2. Zjistit informace o studium porodní asistentky.
 - Kde participantka studovala a jak studium probíhalo?
 - Jaké má participantka na studium vzpomínky?
 - Jaké měla participantka během studia potíže/zkušenosti/postřehy?
 - Jak participantka vnímala své první praxe?
 - Co participantka vnímá jako největší milník v jejím studium?
 - Co participantku nejvíce naučilo?
 - Vzdělávala se participantka také mimoškolně (např. formou kurzů) již při škole?
 - Věděla participantka hned během studia, na kterou oblast oboru porodní asistence se chce zaměřit?
3. Zjistit informace o nynějším zaměstnání.
 - Jakým směrem oboru porodní asistence participantka směřovala?
 - Jaký byl pro participantku první nástup do zaměstnání?
 - Čemu se aktuálně participantka věnuje a kde pracuje?
 - Co ji na tomto směru baví/ naplňuje?
 - Co by si přála změnit?
 - Jaké další vzdělání případně participantka absolvovala?
 - Kam by se participantka chtěla do budoucna směřovat?
 - Doporučila by participantka toto povolání i dále, například své dceři?
4. Zjistit, jak vnímá svou roli porodní asistentky ve své zemi.
 - Jak se cítí participantka v roli porodní asistentky?

- Jak participantka vnímá pohled společnosti na její zaměstnání?

Příloha 4 – Otázky k rozhovoru v německém jazyce

1. Herauszufinden, welche Anfänge die Teilnehmerin hatte, bevor sie Hebamme wurde.
 - Wie hat sie den Beruf kennengelernt?
 - Wann hat sich die Teilnehmerin entschieden, diesen Beruf zu ergreifen und was hat sie dazu bewogen?
 - Hatte die Teilnehmerin ein Vorbild oder jemanden in ihrer Familie, der diesen Beruf ausübte?
 - Was/wer hat die Teilnehmerin beeinflusst?
 - Wie reagierte die Familie auf den Wunsch der Teilnehmerin, Hebamme zu werden?
 - Wie hat die Gesellschaft, der Freundeskreis usw. darauf reagiert, dass die Teilnehmerin Hebamme werden wollte?
2. Informieren Sie sich über die Ausbildung zur Hebamme.
 - Wo hat die Teilnehmerin studiert und wie hat das Studium stattgefunden?
 - Welche Erinnerungen hat die Teilnehmerin an ihr Studium?
 - Welche Schwierigkeiten/Erfahrungen/Beobachtungen hat die Teilnehmerin während ihres Studiums gemacht?
 - Wie hat die Teilnehmerin ihre ersten Erfahrungen wahrgenommen?
 - Was empfindet die Teilnehmerin als den größten Meilenstein in ihrem Studium?
 - Was hat die Teilnehmerin am meisten gelernt?
 - Hat die Teilnehmerin während des Studiums auch außerhalb der Schule gelernt (z.B. durch Kurse)?
 - Wusste die Teilnehmerin schon während des Studiums, auf welchen Bereich der Hebammenkunde sie sich spezialisieren wollte?
3. Informieren Sie sich über die derzeitige Beschäftigung.
 - Welche Richtung hat die Teilnehmerin im Bereich der Hebammenkunde eingeschlagen?
 - Was war der erste Berufseinstieg der Teilnehmerin?
 - Was macht die Teilnehmerin derzeit, wo arbeitet sie?
 - Was macht ihr in dieser Richtung Spaß bzw. was findet sie erfüllend?
 - Was würde sie gerne ändern?
 - Welche Weiterbildungen hat die Teilnehmerin, wenn überhaupt, absolviert?
 - Wohin möchte die Teilnehmerin in Zukunft gehen?
 - Würde die Teilnehmerin diesen Beruf weiterempfehlen, zum Beispiel ihrer Tochter?

4. Herausfinden, wie sie ihre Rolle als Hebamme in ihrem Land wahrnimmt.
- Wie denkt die Teilnehmerin über ihre Rolle als Hebamme?
 - Wie nimmt die Teilnehmerin die gesellschaftliche Sicht auf ihren Beruf wahr?

Příloha 5 – Kdo je porodní asistentka dle mezinárodní definice

„Dle mezinárodní definice, Mezinárodní konfederace porodních asistentek a Mezinárodní federace gynekologů a porodníků je porodní asistentka osoba, která úspěšně ukončila vzdělávací program, uznávaný v dané zemi, vycházející z dokumentů „Nezbytné dovednosti (kompetence) pro základní praxi porodní asistentky“ a z rámce „Globálních požadavků na vzdělávání porodních asistentek“; která dosáhla nezbytné kvalifikace, aby byla registrovaná a/nebo aby mohla získat povolení k výkonu povolání porodní asistentky a používat označení porodní asistentka; a která vykazuje potřebné znalosti a dovednosti pro praktický výkon povolání porodní asistentky.

Porodní asistentka je uznávána jako plně zodpovědný zdravotnický pracovník; pracuje v partnerství se ženami, aby jim poskytla potřebnou podporu, péči a radu během těhotenství, porodu a v době poporodní, vede porod na svou vlastní zodpovědnost, poskytuje péči novorozencům a dětem v kojeneckém věku. Tato péče zahrnuje preventivní opatření, podporu normálního porodu, zjišťování komplikací u matky nebo dítěte, zprostředkování přístupu k lékařské péči nebo jiné vhodné pomoci a provedení nezbytných opatření při mimořádné naléhavé situaci.

Porodní asistentka má důležitou úlohu ve zdravotním poradenství a vzdělávání nejen žen, ale i v rámci jejich rodin a celých komunit. Tato práce by měla zahrnovat předporodní přípravu a přípravu k rodičovství a může být rozšířena i do oblasti zdraví žen, sexuálního nebo reprodukčního zdraví a péči o dítě.

Porodní asistentka může vykonávat svou profesi v jakémkoli prostředí, včetně domácího prostředí, ambulantních zdravotnických zařízení, nemocnic, klinik, nebo zdravotnických středisek (MZČR, 2021).“